

15¢

דיא

שֶׁעהְנֶע מִרְיָם

היסטאָרישע אָפּפּערעטטע מיט פּראָלאָג אונד עפּילאָג

אין 4 אקטען

פֿאָן

יעקב גארדין

מוזיק פאן מאגולעסקא.

Die Schöne Mirjam

Historische Opperette in 4 Acten mit Prolog u. Epilog

von Jacob Gordin. — Musik von Moguleskue.

PODGÓRZE.

Eigentum und Verlag von **Amkraut & Freund, Buchhandlung in Przemyśl.**

Druck von S. L. Deutscher. — 1908.

פֶּערְזָאנֶען:

קֶעניִג פֶּערְדִינַאנְד פאָן קאסטיליען

אִיזַאבֶּעלַא זיינע פרוי

פֶּעדְרָא דֶע סֶעוִוילַא, גענעראל

סֶעבַּאסְטִיַאן, זיין זאָהן

דָאן מֶענְדוֹזֶע, אייגענטימער פאָן עֵמֶק הָאַרָזִים

מִרְיָם, זיינע טאָכטער

פַּאטְרִיקַא גְרַאצְיֶע, אינקוויזיטאָר

גָאנְזֶעלַא, זיין פערטרויטער

דָאן גְיָאוֶעפֶּע, סעווילא׳ס דיענער

יוֹאָננַא, זיינע פרוי

פֶּערְנַאנְדָא מַארַאלֶעס, גאָווערנער פאן סעגאָוויע

רוּבִין, דיענער אין עֵמֶק הָאַרָזִים

רִיכְטֶער

אָפִּיצִיער ביים קעניג

אָפפיציערע, גראפען, וועכטער, מיליטער, פאלק.

אָרט דער האנדלונג: קאסטיליען.

פְּרָאלָאג.

(פִֿינסטערע צעלע אין דער אינקוויזיציאָן, אינסטרומענטע אויף דער וואנד).

דאָן גראציע, אמבראזיעס ריכטערס.

קאָהר: הֵיילִיגֶער פַּאטֶער, מִיר בֶּעטֶען מִיט אַ רֵיין הַארְץ (נאַך געזאַנג).

גראציע: מֶען זָאל בְּרֶענְגֶען דֶעם גֶעפַאנְגֶענֶעם (וועכטער ברענגען איהם).

פֿעדראָ דע סעווילא.

גראציע: אוּנְגְלִיקְלִיכֶער, וֵוייסְטוּ וִויא דִיא גֶעפִינְסְט דִיךְ אַצִינְד?

סעווילא: אִיךְ וֶועה אַ טִינְקְלֶען קֶעלֶער, וֶועהר דוּנְקְלֶע מֶענְשֶׁען, וֶועהר שְׁרֶעקְ־לִיכֶע מַארְטֶער אִינְסְטְרוּמֶענְטֶע, אִיךְ קֶען מִיר נִישְׁט עֶרְקְלֶערֶען וֶוער זֵייט אִיהר? וָואס פֶערְלַאנְגְט אִיהר פוּן מִיר? אִיךְ בִּין גֶעגַאנְגֶען מִיט מֵיינֶע רֶעגִימֶענְטֶער, גֶעגֶען דֶען פַייְנְד פוּן קַאסְטִילִיעֶן, בֵּייא נַאכְט וֶוענֶען מִיךְ אוּנְעֶרְוַוארְטֶעט אִיבֶּערְגֶעפַאלֶען מַאסְקִירְטֶע מֶענְשֶׁען, אוּן הָאבֶּען מִיךְ מִיט גֶעוַואלְט אַהֶער גֶעבְּרַאכְט, וִויא בִּין אִיךְ?

גראציע: דִיא בִּיזְט אִין גֶעהֵיימֶען גֶערִיכְט, אִיךְ פַּאטְרִיקָא־גְרַאצִיעֶ הָאבּ בֶּעפוֹילֶען דִיךְ אַהֶער צוּ בְּרֶענְגֶען.

סעווילא: דִיא, פַּאטְרִיקָא גְרַאצִיעֶ! מֵיין פֶערְזֶעהְנְלִיכֶער פַיינד!

אמבראזיע: פַּאטְרִיקָא גְרַאצִיעֶ אִיז דֶער בֶּעשִׁיטְצֶער פוּן אוּנְזֶער רֶעלִיגִיאָן!

גראציע: מִיךְ הָאט דִיא הֵיילִיגֶע אִינְקְוִיזִיצִיאָן פִיר דִיעזעס אַמְט בֶּעשְׁטִימְט.

סעווילא: יֶעצְט פֶערְשְׁטֶעה אִיךְ שׁוֹין וַוארוּם עֶס זֶענֶען אִין דֶער לֶעצְטֶען צַייט זָאפִיעלֶע בֶּעוואוּסְטֶע אוּנְד אַנְגֶעזֶעהֶענֶע לֵייטֶע פֶערְשְׁוואוּנְדֶען. — דִי פַּאטְרִיקָא גְרַאצִיעֶ דֶער בֶּעשִׁיטְצֶער דֶער הֵיילִיגֶען אִינְקְוִיזִיצִיאָן?

גראציע: יָא אִיךְ! — אוּנְגְלִיקְלִיכֶער, דִיא בִּיזְט בֶּעשׁוּלְדִיגְט דָאס דִי הָאסְט דֵיין לֶעבֶּען לַאנְג נוּר דִיא רָאלֶע אֵיינֶעם פְרָאמֶען מַאנֶעם גֶעשְׁפִּיעלְט, אִין דֶער ווִירְקְלִיכְקֵייט הָאסְטוּ בֶּעלַאנְגְט צוּ אֵיינֶעם אוּנְרֵיינֶען גְלוֹיבֶּען

פון דָען יודָען ! איזְט עֶס וַואהר ? וִיהסְט דוּא דִיא מַארְטֶער אִינְסְטְרוּ־מֶענְטֶע, דִיעֶזֶע זִינְד אוּנְזֶערֶע מִיטֶעל מִיט וֶועלְכֶע מִיר צְווִינְגֶען יֶעדֶען פֶערְבְּרֶעכֶער דִיא וַואהרְהֵייט צוּ גֶעשְׁטֶעהֶן, זַאגֶע בִּיזְטוּ אֵיין פְּרָאמֶער מַאן (שווייגט) פֶּעדְרָא דֶע סֶעווִילַא דִי וֶועסְט בַּאלְד אַנְפַאנְגֶען צוּ רֶעדֶען.

אמבראזיע: (ערשראָקען) פֶּעדְרָא דָע סֶעווִילַא אִיזְט עֶס ? מֵיין גָאט !

גראציע: וָואס אִיזְט ?

אמבראָזיע: אִיךְ דֶענְק, זָא אֵיין בֶּערִיהמְטֶער פֶעלְדְהֶער וִויא פֶּעדְרָא דֶע סֶעווִילַא זָאל קֵיין פְּרָאמֶער זֵיין !

גראציע: פֶּעדְרָא דָע סֶעווִילַא, ווִילְסְטוּ דִיא וַואהרְהֵייט גֶעשְׁטֶעהֶן, אַנְט־וָוארְטֶע בִּיזְטוּ יודֶע ? אָדֶער פוּן אֵיין אַנְדֶערֶען גְלויבֶּען ?

סעווילא: אִיךְ וֵויים, דִיא ווִילְסְט אִיךְ זָאל דִיר דִיא וַואהרְהֵייט נִיכְט גֶע־שְׁטֶעהֶן, אוּם זָאלְסְט הָאבֶּען דִיא מֶעגְלִיכְקֵייט מִיךְ צוּ פֵּיינִיגֶען אוּנ צוּ מַארְטֶערן, נֵיין עֶס וֶועט דִיר נִישְׁט גֶעלוּנְגֶען, אִיךְ וֶועל בֶּעסֶער דִיא וַואהרְהֵייט זָאגֶען, אוּם פִיר דֶער וַואהרְהֵייט צוּ שְׁטֶערְבֶּען, יָא ! פוּן יוּדִישֶׁע עֶלְטֶערְן שְׁטַאם אִיךְ אַרוֹים, אַ יוּד בִּין אִיךְ מֵיין לֶעבֶּען לַאנְג, מֵיינֶע גָאטְזֶעלִיגֶע פְרוֹי אִיז פוּן אֵיין אַנְדֶערֶער רֶעלִיגְיאָן גֶעוֶוען, מֵיין אֵיינְצִיגֶער זָאהן וֶועלְכֶער גֶעפִינְט זִיךְ הַיינְט אִין דֶער שוּלֶע אִיזְט אוֹיךְ פוּן דֶערְזֶעלְבֶּען רֶעלִיגְיָאן, אֵבֶּער אִיךְ וַואר אֵיין גֶעצְווּאוּנְגֶענֶער דַאצוּ — אִין גֶעהֵיים בִּין אִיךְ גֶעוֶועהן טְרַייא אוּן אִיבֶּערְגֶעגֶעבֶּען צוּ דֶעם גְלויבֶּען פוּן מֵיינֶע עֶלְטֶערְן, אִיךְ וֵויים אִיךְ וֶועל יֶעצְט צוּם טָאדְט פֶערְאוּרְטֵיילְט וֶוערֶען, דָאס אָבֶּער קִימֶערְט מִיךְ אַם וֶוענִיגְסְטֶענְס וַוייל אַ יוּד בִּין אִיךְ גֶעבּוֹירֶען אוּנ אַ יוּד ווִיל אִיךְ שְׁטַארְבֶּען.

גראציע: נֵיין מֵיין פְרֵיינְד — זַייא נִיכְט זָא אִיבֶּערְאֵיילְט, דִיא הָאסְט נָאךְ פִּיעלֶע פְרַאגֶען צוּ בֶּעאַנְטְוָוארְטֶען, וָוא אִיזְט דֵיין בְּרוּדֶער פֶּערְנַאנְדָא ?

סעווילא: דִיא וֵוייסְט ווִיא מֵיין פֶערְלוֹירֶענֶער בְּרוּדֶער אִיזְט ?

גראציע: יָא אִיךְ וֵויים דֵיין בְּרוּדֶער פֶּערְנַאנְדָא אִיזְט דָא גֶעשְׁטָארְבֶּען מִיט אַ שְׁרֶעקְלִיכֶען טוֹידְט, אָבֶּער ווִיר וָואלֶען ווִיסֶען וָוא זֵיין זָאהן אִיזְט, דוּא וֵוייסְט עֶס גֶעווִיס.

אמבראזיע: גָאט עֶרְבַּארְמֶע דִיךְ !

גראציע: (צו איינעם פון דיא ריכטער) דֶער יוּנְגֶע רִיכְטֶער אִיזְט מִיר וָואס פֶּערְדָעכְטִיגְט (ווייזט אויף אמבראָזיען).

ריכטער: עֶר אִיזְט אַ וָעהר טְרַייעֶר דִיעֶנֶער פוּן אוּנְזֶער הֵיילִיג טְרִיבּוּנָאל, אוּנ אֵיין אֵייפְרִיגֶער בְּרִידֶער — עֶר אִיזְט אוֹיךְ אַ גוּטֶער אַרְצְט אוּנ זַיינֶע הִילְפֶע דַארְפֶען מִיר וָעהר אָפְט הָאבֶּען!

גראציע: יוּדֶע! ווִילְסְטוּ אַנְטְוָוארְטֶען וָוא זִיךְ דַיין בְּרוּדֶערְם זוהן בֶּעפִינְדֶעט? זַיין יוּדִישֶׁער נָאמֶען אִיזְט אִיזְרָאעֶל! דוּא שְׁווַיינְסְט? נָאךְ אֵיינֶע פְרַאגֶע, ווַייסְטוּ וָוא עֶם בֶּעפִינְדֶעט זִיךְ דֶער בֶּעווּאוּסְטֶע דָאן מֶענְדְרוּזֶע דַיין שְׁוֶועסְטֶערְם מַאן, וֶועלְכֶער אִיזְט מִיט זַיינֶער קְלֵיינֶען טָאכְטֶער פֶער-שְׁווּאוּנְדֶען פוּן סֶעגָאוִויא, זַייא וֶענֶען אַלֶע אִיבֶּערְגֶעגֶעבֶּען דֶעם יוּדִישֶׁען גְלוֹיבֶּען, מִיר בְּרוֹיכֶען זַייא!

סעווילא: דוּא בְּרוֹיכְסְט זַייא? אִיךְ פֶערְשְׁטֶעה! אָבֶּער זָאלַאנְגֶע אִיךְ הֶערֶע וָואס דִיא רֶעדֶעסְט וֶועל אִיךְ דִיר אוֹיף דִיזֶע פְרַאגֶען נִיכְט בֶּעאַנְטְ-וָוארְטֶען, אִיךְ וָועל מֵיינֶע אוּנְגְלִיקְלִיכֶע בְּרִידֶער נִיכְט פֶערְרַאטֶהען!

גראציע: דַאן נֶעמְט אִיהם אוֹיף דֶעם מַארְטֶער טִישׁ, עֶר וֶועט בַּאלְד אַנְ-פַאנְגֶען צוּ רֶעדֶען.

ריכטער: פִילֵייכְט אִיזְט בֶּעסֶער מִיט עֶטְוַואס לַייכְטֶערֶעם אַנְצוּפַאנְגֶען, דֶען עֶר ווִירְד עֶם נִיכְט עֶרְטְרַאגֶען.

גראציע: יוּדֶען קֶענֶען אַלֶעם עֶרְטְרַאגֶען. (גראציעס בעפעהל ווירד אויסגעפיהרט).

סעווילא: (שרייט) ד' ד' אֵל רַחוּם וְחַנוּן! (ווערט שטיל).

אמבראזיע: (פיהלט זיין שמערץ) אָב דֶער מַארְטֶער ווִירְד פַארְטְגֶעזֶעצְט וֶוערֶען, פֶערְלִיעֶרְט דִיא הֵיילִיגֶע אִינְקְווִיזִיצִיאָן זַיינֶע זֶעלֶע, פִילַייכְט ווִיל דֶער יוּדֶע תְּשׁוּבָה טְהוּן אוּנ אַלְם פְרוּמֶער מַאן שְׁטֶערְבֶּען!

גראציע: גֶענוּג, מִיר וֶועלֶין דֶעם יוּדֶע צֵייט גֶעבֶּען זִיךְ צוּ בֶּעזִינֶען אוּנ תְּשׁוּבָה טְהוּן, בְּרֶענְגְט אִיהם צוּ זִיךְ עֶרְמוּנְטֶערְט אִיהם עֶר זָאל מָארְגֶען ווִידֶער קְרֶעפְטֶע הָאבֶּען אוּנְזֶערֶע עֶרְפָארְשׁוּנְג אוֹיסְצוּשְׁטֶעהֶען. קוּמְט בְּרִידֶער! דִיא הֵיילִיגֶע זִיטְצוּנְג אִיזְט גֶעשְׁלָאסֶען. (אלעס אב מיט פאקלען עס ווירד דונקעל).

אמבראזיע: (בדענגט סעווילא צו זיך) אִיהר גֶעמֵיינֶע לוּמְפֶען בַּאנְדֶע!

סעווילא: (ערוואכט) וֶוער אִיז דָא מִיט מִיר? מֵיינֶע קְרֶעפְטֶע פֶערְלָאזֶען מִיךְ!

אמבראזיע: אִיךְ... דֶער אַרְצְט פוּן דֶעם טְרִיבּוּנַאל — — — (שטיל) רְאֵה ד' וְהַבִּיטָה לְמִי עוֹלַלְתָּ כֹּה, וֶועה גָאט אוּנ בֶּעטְרַאכְט וֶועמֶען הָאסְטוּ אַזוֹי גֶעטְהוּן. (וויינט איבער איהם).

סעווילא: איך קען נישט פערשטעהן דיא רעדסט מיט אונזער היילינ לשון! ווער ביזטו?

אמבראזיע: יהודי אנכי וד׳ הוא אלהי! ישראל וועה דערקענסט מיך נישט? (דעקט אויף דיא מאסקע) וויא רופען מיך יוליאן אמבראזיע אבער מיין ריכטיגער נאמען איזט ישראל איך בין דער איזראעל ווען וויא זוכען — איך בין דיין אונגליקליכען ברודערס זוהן.

סעווילא: ישראל מיין ברודערס זוהן ד׳ הוא האלהים!

אמבראזיע: יא אנקעל פערנאנדא וואר מיין פאטער מיט פיעל מיה אונ שרעק בין איך אהער געקומען, שטארק דיך מיר וועט פילייכט געלינגען דיך צו רעטען, איך וויים אלע געהיימע איינגענגע און אויסגענגע.

סעווילא: ניין! איך פיהל דער טוידט קומט, ליעבער ישראל, איך בעט דיך עטוואס, מיין זוהן ווירד יעצט ערצויגען אין איין אנדערער שולע, ער ווייסט נישט אב ער שטאמט פון יודען, זיין יעצטיגער נאמען איזט סעבאסטיאן, זיין יודישער נאמען איזט עמאנועל, ווען ער וועט אלט ווערען 25 יאהר, ענטדעקע איהם דיעזעם געהיימנים, ערצעהלע איהם פון מיין ליידען, און זאג איהם דאס מיין לעצטעם ווארט, מיין לעצטער געדאנק וואר ער, סעבאסטיאן. (חלישט).

אמבראזיע: אבער ליעבער אנקעל, וויא וועל איך איהם קענען איבער ציינען?

סעווילא: ער טראגט אויף זיין האלז איין צערבראכענעס מעדאילאן, איך האב איהם פיעלמאהל געזאגט, אז עס וועט קומען א צייט ווען דאס מעדאליאן וועט ווערען גאנץ, דיא זעהסט דאס (נעמט פון האלז) ווען דיא וועסט דאס צוזאמען ליינען מיט זיין מעדאליאן, וועט עס צוזאמען בילדען איין מגן דוד, איך שטארב, טייערער! לעבע וואהל! (שטארבט אמבראזיע בעהאלט דאס מעדאליאן, וויינט).

(גראציע קומט שטיל מיט פאקעל אין דיא האנד).

גראציע: (אפארט) דיעזער יונגע מענש איזט מיר זא פערדעכטיגט מען דארף זעהן וואס ער טוט (אמבראזיע ערבליקט איהם פערדעקט דאס געזיכט מיט מאסקע) נון ברודער, וויא געהט עס דען יודען?

אמבראזיע: איהר זייט עס, היילינער ברודער? דער יודע איזט שאהן דארט אים הימעל!

גראציע: וָואס! אֵיין יוּדֶע אִים הִימֶעל? אִין דֶער הֶעלֶע מֵיינְסְטוּ!

אמבראזיע: גוּטֶער, הֵיילִיגֶער בְּרוּדֶער, דֶער יוּדֶע אִיזְט אִים הִימֶעל, אוּנ דוּא וְוירְסְט בַּאלְד אִין דֶער הֶעלֶע זַיין! (שטעכט איהם) פִּיר מֵיין פַּאטֶער אוּנ פִּיר מֵיינֶען אָנְקֶעל (גראציע פאלט).

(פ א ר ה א נ ג).

(צווישען-אקט שפיעלט מוזיק איין שפאנישען טרויערמארש ביז אויפצוג דעס I אקטעס).

I. אַקְט.

(איין גאס אין סעגאָווי, עס פאסירען מענער פרויען).

גיאָזעפע, יואַנאַס.

גיאזעפע: איך זעה דיך, דאַנקען גאָט! מיר זענען נישט אַרוים געקראָכען מיינע אויגען, 70 יאָהר אַלט!

יואנא: דאַן גיאָזעפּע לומפּאַציאַן, דיא ווילסט זאָגען 75 יאָהר! אַז דיא מאַכסט דיר מיט 5 יאָהר קערצער דאָס לעבען, מאַכסטו מיר מיט 5 יאָהר לענגער מיינע צרות! 75 יאָהר ביזטו אַלט!

גיאזעפע: אַ יאָ 75 יאָהר, אונ איך קוק נאָך!

יואנא: טאַקי אַ גרוים בריה׳שקייט, קוקען!

גיאזעפע: יאָ, אָבער פאַר וואָס קוקסט אויף דיר יעדער ווער עס געהט דאָרך?

יואנא: נו, נו, נעם לעג יעדען אַרויף אַ פּלאַסטער אויף דיא אויגען.

גיאזעפע: איך פאַרשטעה, דיא פאַרטשעפּעסט מיט אַ בליק, מיט אַ ווינק, מיט אַ שמייכעל מיט אַ חנ׳דיל (שפאניער געהען פאראיבער) אָט זעהסטו, וויא ער וואַרפט אויגען, וואָס מיינט ער דאַמיט?

יואנא: געה פרעג איהם!

גיאזעפע: אַז איך געה פרעגען, איז ביי מיר איינס, צוויי אונ פערטיג — אונ דוא ביזט געוואָנען פרעגען אונזער יונגען הערן דאָן סעבאַסטיאַן דע סעווילאַ אויב מיר מעגען אַוועג געהן, ביזטו געבליעבען אפּשר צוויי שעה!

יואנא: וואָזשע אונזער יונגער הערר איז ביי דיר אויך אַ שעטני?

גיאזעפע: יאָ! אַ שעטני מיט כלאָים.

יואנא: ביזט משוגע? ער איזט דאָך מיר אַזוי ווי אַ קינד, אונ איך איהם אַזוי וויא אַ מאַמע!

גיאזועפע: פַאר אַ קִינְד אִיז עֶר צוּ אַלְט, פַאר אַ מַאמֶע בִּיזְטוּ צוּ יוּנְג — מִיט 10 יָאהר צוּרִיק, וֶוען זַיין טַאטֶע אוּנְזֶער גוּטֶער הֶערְר, פֶּעדְרָא דֶע סֶע־וִילַא אִיז פְּלוּצִים נֶעלָם גֶעוָוארֶען, אִיז נֶעבִּיךְ גֶעוֶוען אַ רַחֲמָנוּת אַצִינְד אָבֶּער אִיז דֶער יָתוֹם שׁוֹין 22 יָאהר אַלְט אַזַא יָתוֹם אִיז נִישׁ אַ שְׁפִּילִיכֶען!!

יואנא: אִיךְ זָאל דִיךְ פָּאלְגֶען וָואלְט אִיךְ בֶּעדַארְפְט לֶעבֶּען נָאר צוּלִיעבּ דִיר, קוּקֶען נָאר אוֹיף דִיר אִין רֶעדֶען אוֹיךְ נוּר מִיט דִיר.

גיאזועפע: טַעֲנָה נִישְׁט אַ סַךְ! אִיךְ בִּין דַיין גֶעזֶעטְצְלִיכֶער מַאן אִין בַּאהֶערְ־שֶׁער דָאן גִיאָזֶעפֶּע! אַהֶער גֵעה! בִּיזְט גֶעוֶוען בֵּיי אִיהם? הָאסְט אִיהם גֶעפְּרֶעגְט, הָאט עֶר דִיר עֶרְלוֹיבְּט צוּ גֵעהן, וָואס בִּיזְטוּ דָארְט גֶעזֶעסֶען?

יואנא: אַ אַלְטֶער שׁוֹטֶה עֶר הָאט מִיךְ נִישְׁט גֶעלָאזְט, עֶר הָאט מִיךְ גֶע־וָואלְט אוֹיסְפְּרֶעגֶען, אוֹיבּ אִיךְ וַויים נִישְׁט ווִי מְרַיִם דֶע מֶעגְדוּזֶע גֶעפִינְט זִיךְ, עֶר אִיז דָאךְ פֶערְלִיעבְּט אִין אִיהר אִיבֶּער דִי אוֹיעֶרְן!

גיאזועפע: גֶעוָואלְט! — דִי הָאסְט גֶעוִוים אַלֶעם אוֹיסְגֶעפְּלוֹידֶערְט, אִין אוּנז אַלֶע אוּנְגְלִיקְלִיךְ גֶעמַאכְט, גֶעוַואלְד פוּן וַואנֶען קֶען עֶר מְרָיִם?

יואנא: וֶוען זִי אִיז גֶעוֶוען בֵּיי אִיהר מוּמֶע דָאנֶע דֶע קָארְץ הָאט עֶר זִי אָפְּט גֶעזֶעהֶען, אָבֶּער קוּם שׁוֹין מִיר הָאבֶּען נָאךְ אַזוֹי וַוייט צוּ גֵעהן.

גיאזועפע: דוּ הֶערְסְט! קוּם שׁוֹין, גָאר אִין דֶעם סִימָן הָאסְטוּ...

יואנא: וָואס פַאר אַ סִימָן דַארְפְסְטוּ נָאךְ?

גיאזועפע: הָאסְט פֶערְגֶעסֶען אַז דָארְט טוּר מֶען נִישְׁט אַרַיין גֵעהן, אוּן אַ סִימָן (געשרייא) שַׁא שַׁא שׁוֹין בַּאלְד (פון אלע זייטען לויפען מענער פרויע קראנקע).

(קאהר אויפטריט).

אלע: דֶער הֵיילִיגֶער אַמְבְּרָאזִיע גֵעהט, דֶער גוּטֶער פָּאטֶער קוּמְט.

(אמבראזיע פערקליידעט אלס הייליגער).

אמבראזיע: גָאט זֶעגְנֶע אַייךְ מַיינֶע בְּרִידֶער (גיט אלע צו קושען איין בוך).

יואנא: (קישט דאָס בוך) גִיאָזֶעפֶּע מֶעגְסְט אוֹיךְ קִישֶׁען דָאס בּוּךְ אִיךְ וֶועל דִיר דֶערְנָאךְ אוֹיסְכַּשֶׁרְ'ן דִיא צֵיין!

אמבראזיע: (צו דיא קראנקע) דִיר גוּטֶער בְּרוּדֶער הָאבּ אִיךְ גֶעבְּרַאכְט אַ גְרָאז, וִויא אִיךְ דִיר צוּגֶעזָאגְט, קָאךְ עֶס אוֹיף בַּייא נַאכְט, טְרִינְק

עֶס אוֹיס און דֶעק דִיךְ גוּט אַיין — דִיא נֶעם אַ זַאלְבּ צוּ דַיין וואוּנְד וַואשׁ עֶס אוֹיס וִויא אִיךְ הָאבּ דִיר גֶעוִויזֶען און שְׁמִיר עֶס אָן — און דִיר אַ פּוּלְוֶוער עֶס וֶועט דִיךְ נִישְׁט מֶעהר פִּיבֶּערְן (אלע שטרעקען דיא הענד וָואס, אִיהר בֶּעט הִילְפֶע? נֶעמְט אַלַיין וִויפִּיעל אִיהר דַארְפְט (גיט זייא א זעקעל מיט געלד) אִיךְ צֶעהל נִישְׁט וִויפִּיעל מֶען גִיט מִיר, און אִיךְ וֶועל נִישְׁט רֶעכְנֶען וִויפִּיעל מֶען נֶעמְט בַּייא מִיר צוּ, גָאט דֶער אַלְמֶעכְטִיגֶער זָאל אַייךְ אַלֶע שִׁיטְצֶען אוּנְד זֶעגְנֶען!

(ער געהט, קאָמט צו גיאזעפע שטיל וועהרענד)

גיאזעפע: דֶער סִימָן אִיז יצמ״כ ה״כ און דֶער עֶנְפֶער אִיז בה״כ — הֵיילִיג הֵיילִיג אִיז גָאט דֶער פֶעלְדְהֶער פִּיעל אִיז דִי גַאנְצֶע וֶועלְט מִיט זַיינֶע הֵיילִיקַייט אָמֵן. (אב).

אלע: (אבגעהענד) אוּנְזֶער הֵיילִיגֶער, אוּנְזֶער גוּטֶער פַּאטֶער אַמְבְּרָאזִיע! (אב)

גיאזעפע: אִיךְ הָאבּ דֶעם סִימָן (קוקט זיך אום) חֲזִיר דִיר גוּט אַן יצמ״כ ה״כ בּיה״כ קוּם וֶועל אִיךְ דִיךְ לֶערְנֶען אַ גַאנְצֶען וֶועג.

יואנא: (ווידערהאלט) יצמ״כ ה״כ לה״כ.

גיאזעפע: פֶערְשְׁטֶעהְסְטוּ דָאס אִיז רָאשֵׁי תֵיבוֹת, יצמ״כ מַאכְט ד׳ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ דָאס דַארְפֶען מִיר זָאגֶען, און עֶנְפֶערְן וֶועט מֶען אוּנְז בה״כ דָאס הֵייסְט בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם ד׳ (שפאניער געהען פארבייא) קוּק אוֹיף מִיר נִישְׁט אוֹיף זֵייא אַז נִישְׁט וֶועסְטוּ פֶערְגֶעסֶען דֶעם סִימָן!

יואנא: אִיךְ הָאבּ דֶעם סִימָן יצמ״כ ה״כ בה״כ (ביידע אב).

פערוואנדלונג.

(עמק הארזים בערג. צווישען דיא בערג פערבארגען א שוהל אויף דער שוהל א בארג צום געהען א געהיימע טיר צו עמק הארזים און א געהיימע טיר צו דיא שוהל).

(רובין זיצט אויף א נידריגען בארג).

מרים: (זינגט אונטער די קאָליסען).

בֶּעפָאהר אִיךְ פַאנְג אַן צוּ דִיר גְרוֹיסֶער גָאט
הִיט מִיךְ און שִׁיטְץ מִיךְ פוּן שַׁאנְד און שְׁפָּאט,
אִיךְ גֵעה מִיר גַאנְץ אַלַיין צְווִישֶׁען דִיא בֶּערְג,
אַיינֶע אַלַיין... און זִינְג דָאס לִיעד צוּ גָאט.

נָאר יֶעצְט — אַהַא הַא יָא נָאר צוּ דִיר,
בֶּעפָאהר אִיךְ דִיעןְ צוּ דִיר גְרוֹיסֶער גָאט,
הִיט מִיךְ אוּן שִׁיטְץ מִיךְ פוּן שַׁאנְד אוּן שְׁפָּאט,
אַהַא אִיךְ זָאג נָאר צוּ דִיר,
אוּנד בְּלַייבֶּע הִיער.

רובין: יוֹם טוֹב הַיינְט חַג הַשָׁבְעוֹת נִישְׁט צוּ פֶערְזִינְדִיגֶען אוּנְזֶערֶע בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וֶועלְכֶע זֶענֶען גֶעצְוואוּנְגֶען דָארְט אִין דֶער גְרוֹיסֶער וֶועלְט צוּ לֶעבֶּען — אַלְס אַנְדֶערְשׁ גְלַייבִּיגֶע זֶענֶען דא אִין עֵמֶק הָאֲרָזִים יוּדֶען נִישְׁט צוּ פֶערְזִינְדִיגֶען — דָארְטֶען אָבֶער זֶענֶען זַייא נִישְׁט צוּ פֶערְזִינְדִיגֶען פְרִיעסְטֶער, אָפִּיצִיעֶרֶע, הוֹיכֶע בֶּעאַמְטֶער, דָא פְּשׁוּטֶ'ע בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הַיינְט וֶועלֶען זִיךְ דָא אַלֶע פֶערְזַאמְלֶען אוּן עֶס וָואלְט גֶעוֶוען אַ גְרוֹיסֶער יוֹ"ט וֶוען דֶער בַּעַל הַבַּיִת פוּן עֵמֶק הָאֲרָזִים, אוּנְזֶער בְּרוּדֶער דָאן הֶענְרִיקָא דֶע מֶעדוּזֶע וָואלְט גֶעוֶוען גֶעזוּנְד, אוֹי! אוֹיבּ עֶר וֶועט חָלִילָה שְׁטַארְבֶּען, וָואס וֶועט זַיין פוּן זַיין אֵיינְצִיגֶע טָאכְטֶער מִרְיָם? (מרים זינגט) זִיא זִינְגְט זִיךְ אַקְדָמוּת מִילִין, פַאר אִיהְר אַלְטֶען קְרַאנְקֶען טַאטֶען.

(מרים ערשיינט מיט 2 קרענץ בלומען איינען טראגט זיא אריין אין שיהל אויף דעם ארון קודש דעם צווייטען אין דיא האנד).

רובין: גוּט יוֹם טוֹב מִרְיָם לֶעבֶּען!

מרים: גוּט יוֹם טוֹב רוּבִּין אִיךְ הָאבּ דֶעם פַאטֶער צוּ גֶעזָאגְט דָאס צוּ לִיעבּ אוּנְזֶער גְרוֹיסֶען יוֹם טוֹב וֶועל אִיךְ פְרֶעהְלִיךְ זַיין, אוּן וֶועל מִיט בְּלוּמֶען פֶּערְצִיעֶרֶען אוּנְזֶער הֵיילִיג בֵּית תְּפִלָּה אִיךְ הָאבּ עֶס גֶעטְהוּן, וֶועהסְטוּ אִיךְ הָאבּ מִיט מַיינֶע הֶענְד צְווֵיי קְרֶענְץ בְּלוּמֶען גֶעפְלָאכְטֶען, אֵיינֶעם הָאבּ אִיךְ גֶעלֶעגְט בֵּיים אָרוֹן קוֹדֶשׁ דֶעם צְווֵייטֶען וֶועל אִיךְ לֶעגֶען אוֹיף דֶער מַאמֶעס קֶבֶר — רוּבִּין גֶעה צוּם פַאטֶער אִיךְ וֶועל דָא אַלֵיין בְּלַייבֶּען.

רובין: מִרְיָם בִּיזְט אַ גוּטֶע כָּשֵׁרֶ'ה טָאכְטֶער נִישְׁט צוּ פֶערְזִינְדִיגֶען (אב).

מרים: אַ כָּשֵׁרֶ'ה יוּדִישֶׁע טָאכְטֶער! גָאטִינְיוּ גִיבּ מִיר קְרַאפְט צוּ זַיין אַזוֹי (געהט אויף בערג צום קבר) מַאמֶע, דַיין טָאכְטֶער, הָאט צוּלִיעבּ דֶעם יוֹ"ט דִיר אַ קְרַאנְץ גֶעבְּרַאכְט, אוֹיבּ דוּא וֶועהסְט מִיךְ יֶעצְט פוּן דִיא הוֹיכֶע הִימְלֶען אוֹיבּ דִיא זֶעהְסְט מֵיינֶע טְרֶערֶען מֵיינֶע זֵייפְצֶע, בֶּעט גָאט פַאר

מִיר — בֶּעט וַוייל אִיךְ דַארְף הִילְפֶּע אוּנְד שוּטְץ, מַיין אַלְטֶער פַּאטֶער דַיין גֶעלִיעבְּטֶער מַאן אִיז קְרַאנְק און שְׁוַואךְ, אִיךְ בִּין אַיינֶע אוּנְגְלִיקְ־לִיכֶע זִינְדֶערִין.

(זיננט א טרויריג ליעד פאלט אויף דעם קבר און וויינט, אינצווישען הערט זיך זינגען אונטער די קאליסען פרעהליך, שטעהט אויף ערשראקען און זינגט).

מרים: (זינגט) מוּטֶער דַיין קִינְד רֶעד צוּ דִיר
דִיא קְרֶענְצֶע פוּן פְרִישֶׁע בְּלוּמֶען,
הָאבּ אִיךְ יֶעצְט אוֹיף דַיין קֶבֶר גֶעבְּרַאכְט,
בֶּעט פַאר מִיר דֶעם אַלְמֶעכְטִיגֶען פַּאטֶער,
דַיינֶע הִילְפֶּע מוּז מִיר יֶעצְט צוּר הִילְפֶּע קוּמֶען,
אָה! גוּטֶע מוּטֶער, דַיינֶע אֵיינְצִיגֶע טָאכְטֶער,
אִיז אַלֵיין אוֹיף דִיעזֶער וֶועלְט, בֶּעשִׁיטְצֶע מִיךְ,
וֶוען אִין דֶען קִינְדְהֵייט טַאגֶען,
גֶעווִיגְט הָאסְטוּ מִיךְ, מִיט דַיין לִיעד,
מִיךְ גֶעהִיט הָאסְטוּ וִויא אַ אוֹיג אִין קָאפְּף,
גֶעוֶוען בִּין אִיךְ דַיין אֵיינְצִיגֶער טְרֵייסְט און פְרֵייד,
אָ מוּטֶער! אַצִינְד בִּין אִיךְ אַלֵיין,
דִיא גֶעגֶענְד אִיז רֵייצֶענְד שֶׁעהְן,
אוֹיף יֶעדֶען טְרִיט און שְׁרִיט וֶוערְט מֶען גֶעפְּרִיבְט,
אָה מוּטֶער מַיינֶע! דַיין קִינְד רֶעד יֶעצְט צוּ דִיר,
זִיא רֶעד צוּ דִיר שְׁטֶעה מִיר בֵּייא) (4 מאהל).

סעבאסטיאן: (זינגט אונטער די קאליסען)
אָ מֵיין צַארְטֶעס בִּילְד לִיעבֶּע פָאן קַאסְטִילְיֶען,
אִין גֶעבִּירְגֶע בִּיזְטוּ שֵׁיין מֵיינֶע צַארְטֶע בְּלוּם,
אִיךְ קוּם אַהֶער צוּ דִיר,
בֶּעגְרִיסֶען דִיךְ מִיט פְרֵיידֶע,
מֵיין לִיעד קְלִינְגְט מִיט לִיעבֶּע,
אָ מֵיין לֶעבֶּען הֶערְסְט מִיךְ יֶעצְט,
דִיא שְׁטְרַאהלֶען דֶער זָאנֶע,
דִיא הִימְלֶען דִיא בְּלוּיֶע,
אָה! פֶּערְצוּיבֶּערְטֶע וֶועלְט!

מרים: װֶער זִינְגְט עֶס דָארְט? װֶעמֶעס שְׁטִימֶע קְלִינְגְט דָארְט אִין דִיא גֶעבִּירְגֶע?

סעבאסטיאן: (זינגט) אָה, פוּן אוֹיפְ׳ן בַּארְג, גֶעטְלִיכֶע, מֵיין הֶערְץ, פִיהרְט מִיךְ אַהֶער (נאך געזאנג ערשיינט סעבאסטיאן).

מרים: (פראָזא) אָ, סֶעבַּאסְטִיַאן, אִיךְ בֶּעגְרֵייף נִישְׁט וִויא אַזוֹי הָאסְטוּ גֶעקֶענְט אַהֶער קוּמֶען?

סעבאסטיאן: דִיא לִיעבֶּע הָאט מִיךְ אַהֶער גֶעבְּרַאכְט אוּנ מֵיין הֶערְץ הָאט מִיר דֶעם װֶעג גֶעװִיזֶען, אַצִינְד הָאבּ אִיךְ דִיךְ אַלֵיין גֶעפוּנֶען.

מרים: דֵיינֶע שְׁטַארְקֶע לִיעבֶּע הָאט מִיךְ עֶרְשְׁרָאקֶען, אוּנ גֶעצְװאוּנְגֶען צוּ פְלִיהֶען פוּן דִיר.

סעבאסטיאן: אִין דִיעזֶעלְבֶּע לִיעבֶּע װֶעט דִיךְ אַצִינְד נָאךְ סֶעגָאוַוא בֶּע־גְלֵייטֶען! מַארְיֶע, אִיךְ װֶעל דִיךְ צוּם אַלְטַאר אַלְם מֵיינֶע פְרוֹי פִיהרֶען, אוּנְזֶערֶע הֵיילִיגֶע, לִיעבֶּע קִירְכֶע װֶעט אוּנְזֶער בַּאנְד פִיר אִימֶער פֶערְאֵיינִיגֶען.

מרים: אוּנְזֶער הֵיילִיגֶער טֶעמְפֶּעל! אָ, סֶעבַּאסְטִיַאן, אִיךְ צְוֵייפְלֶע נִישְׁט אִין דִיר, אִיךְ װֵייס דוּא בִּיזְט אַ עֶהרֶענְמַאן, אָבֶּער גָאט אִיז מֵיין צֵייגֶע, אִיךְ קֶען דֵיינֶע פְרוֹי נִישְׁט זֵיין!

סעבאסטיאן: וַוארוּם דֶען! לִיעבְּסְטוּ מִיךְ דֶען נִישְׁט?

מרים: סֶעבַּאסְטִיַאן! נִיע וַואר אַיין גֶעלִיעבְּטֶער פוּן קַאסְטִילְיֶען זָא גֶעלִיעבְּט וִויא דוּא!

סעבאסטיאן: וָואס דֶען קֶען אוּנְז הִינְדֶערְן גְלִיקְלִיךְ צוּ זֵיין?— הָאסְטוּ שׁוֹין פִילֵייכְט אֵיינֶעם אַנְדֶערְן דֵיינֶע הַאנְד פֶערְשְׁפְּרָאכֶען?

מרים: נֵיין! אַבֶּער דוּא דַארְפְסְט מִיךְ נִיע זֶעהֶען, דוּא מוּזְט פוּן דַאנֶען אַװֶעג גֶעהן וָואס שְׁנֶעלֶער, יֶעדֶע מִינוּט וָואס דוּא בִּיזְט דָא, בְּרֶענְגְסְטוּ מִיךְ אִין פִיעלֶע אַנְדֶערֶע גֶעפַאהר אוּן אוּנְגְלִיק — אָ, סֶעבַּאסְטִיַאן! גֶעה, גֶעה אִין פְרִיעדֶען דוּא װֶעסְט מִיךְ גֶעװִים פֶערְגֶעסֶען דוּא הָאסְט אוֹיפְגַאבֶּען אִין דֵיין לֶעבֶּען אוּנ אִיךְ... מִיר בְּלֵייבֶּען טְרֶערֶען אוּן גֶעװִיסֶע הֵיילִיגֶע פְּפְלִיכְטֶען!

סעבאסטיאן: אִיךְ פֶערְשְׁטֶעה, דוּא גֶעפִינְסְט דִיךְ אִין דֶער מַאכְט פוּן שְׁלֶעכְטֶע מֶענְשֶׁען אִיךְ װֶעל דִיךְ בֶּעפְרֵייעֶן...

מרים: דוּא דַארְפְסְט מִיךְ נִישְׁט בֶּעפְרַייֶען, אִיךְ בִּין פְרַייא.

סעבאסטיאן: דוּא בִּיזְט פְרַייא? דוּא הָאסְט קֵיינֶען אַנְדֶערֶען דֵיין הַאנְד פֶערְשְׁפְּרָאכֶען דוּא לִיעבְּסְט מִיךְ אוּנ קֶענְסְט מֵיינֶע נִישְׁט זַיין! וִוי זָאל אִיךְ דָאס פֶערְשְׁטֶעהְן?

מרים: שְׁוֶוער מִיר אַז דוּא וֶועסְט קֵיינֶעם נִישְׁט עֶנְטְדֶעקֶען וָואס אִיךְ וֶועל דִיר פֶערְטְרוֹיעֶן.

סעבאסטיאן: אִיךְ שְׁוֶוערֶע דִיר!

מרים: אִיךְ קֶען דֵיינֶע פְרוֹי נִישְׁט זַיין וַוייל... וַוייל אִיךְ גֶעהֶער צוּ אַ אַנְדֶערֶען גְלוֹיבֶּען!

סעבאסטיאן: וָואס! דוּא גֶעהֶערְסְט נִישְׁט צוּ אוּנְזֶערֶער הֵיילִיגֶען קִירְכֶע?...

מרים: נֵיין...

סעבאסטיאן: נוּן דָאס אִיז נִישְׁט אַזוֹי וִויכְטִיג אַנְדֶערְסְגְלֵייבִּיגֶע בִּיזְטוּ אוּנ דָאךְ...

מרים: אִיךְ בִּין קֵיינֶע אַנְדֶערְסְגְלֵייבִּיגֶע נוּר אֵיינֶע יוּדִין!

סעבאסטיאן: מֵיין גָאט דוּא בִּיזְט אַ יוּדִין אָדֶער וֶוען דוּא לִיעבְּסְט מִיךְ אוֹיפְרִיכְטִיג, קֶען דֵיין גְלוֹיבֶּען אוּנְזֶער גְלִיק נִישְׁט שְׁטֶערֶען, אַנְדֶערְס־גְלֵייבִּיגֶע זָאלְסְטוּ וֶוערֶען אוּנ זָאלְסְט מֵיינֶע פְרוֹי זַיין.

מרים: סֶעבַּאסְטִיַאן! טֵייעֶרֶער פוּן מֵיין לֶעבֶּען בִּיסְטוּ מִיר, טֵייעֶרֶער פוּן אַלֶע מֵיינֶע גֶעפִיהְלֶע אִיזְט מֵיין לִיעבֶּע צוּ דִיר, אוּנ דָאךְ וֶועל אִיךְ נִיע צוּלִיעבּ דִיר אָפְּפֶערֶען מֵיין הֵיילִיג גְלוֹיבֶּען פוּן מֵיינֶע עֶלְטֶערְן, דֵיינֶע פְרוֹי וֶועל אִיךְ נִיע זַיין. יוּדִין בִּין אִיךְ גֶעבָּארֶען אוּנ יוּדִין וִויל אִיךְ שְׁטֶערְבֶּען!

סעבאסטיאן: נִיע, זָאגְסְטוּ, נִיע! קֵיינֶע הָאפְנוּנְג? קֵיינֶע עֶרְוַוארְטוּנְג? אַלֶעס פֶערְלָארֶען, אַלֶעס פֶערְשְׁוואוּנְדֶען פִיר אִימֶער (קְנִיעט) אָ מַארְיֶע!

מרים: זַייא נִישְׁט אַזוֹי פֶערְצְווייפֶעלְט אִיבֶּער מֵיינֶע לִיעבֶּע, אָדֶער זֶעה דָארְט אִיזְט דָאס גְרַאבּ מֵיינֶער גָאטְטְזֶעלִיגֶער מוּטֶער בַּייא דִיעזֶעם גְרַאבּ, שְׁוֶוערֶע אִיךְ, אַז אִיךְ קָאן דִיר נִישְׁט גֶעהֶערֶען, זָאל אִיךְ קֵיינֶעם אִין דֶער וֶועלְט גֶעהֶערֶען.

סעבאסטיאן: אוּנ אִיךְ שְׁוֶוער דִיר בַּייא דִיא בְּלוֹיעֶ הִימְלֶען אַז דִיא בְּלֵייבְּסְט מֵיין אֵיינְצִיג גְלִיק בִּיז אִין דֶער לֶעצְטֶען מִינוּטֶע מֵיינֶעם לֶעבֶּענְס (גערוייש).

מרים: אִיךְ הֶער מֶען קוּמְט, וֶועסְטוּ גֶעפִינֶען דֶעם וֶועג אִין דִיא גֶעבִּירְגֶע?

סעבאסטיאן: אַהֶער הָאט מִיךְ גֶעפִיהרְט דֶער שְׁטֶערְן פוּן מֵיין גְלִיק, צוּרִיק וֶועט מִיךְ פִיהרֶען דֶער גֵייסְט פוּן פֶערְצְוֵוייפְלוּנְג. לֶעבֶּע וָואהל — לֶעבֶּע וָואהל! (ער קלעטערט אויף דיא געבירגע און שרייט לעבע וואָהל. אב).

מרים: מֵיינֶע וֶועלֶע אִיז אַצִינְד מִיט דִיר אִין דִיא גֶעבִּירְגֶע — —

רובין: (פיהרט אריין מענדוזען מרים׳ס פאטער, אלט, קראנק) וָועה נוּר, מִרְיָם, וֶוער שְׁפַּאצִירְט דָאס דָארְט? נִישְׁט צוּ פֶערְזִינְדִיגֶען.

מענדוזע: מִרְיָם, וואוּ בִּיזְטוּ מֵיין קִינְד?

מרים: דָא בִּין אִיךְ פַּאטֶער! (זיא פיהרט איהם).

מענדוזע: בִּיזְט אַזוֹי לַאנְג גֶעבְּלִיעבֶּען אָהן מִיר, אִיךְ בֶּענְק שׁוֹין נָאךְ דִיר קוּם אַהֶער מֵיין קִינְד, מִיר וֶועלֶען בֵּיידֶע אַבִּיסֶעל זִיצֶען אוּנ רֶעדֶען (זייא זעטצען זיךביידע נעבען פאווילאן פון דער שוהל).

רובין: וָואס אִיז דָאס וָואס אוּנְזֶערֶע קְלוֹיבֶּען זִיךְ אַזוֹי שְׁפֶּעט, נִישְׁט צוּ פֶערְזִינְדִיגֶען (אב).

מענדוזע: עֶנְדְלִיךְ אִיז גֶעקוּמֶען דִיא גְלִיקְלִיכֶע צֵייט וֶוען אִיךְ קֶען שְׁטַארְבֶּען, אָהנֶע צוּ זָארְגֶען וָואס עֶס וֶועט מִיט מִיר זֵיין, מִרְיָם, דוּא וֶועסְט אַלֵיין נִישְׁט בְּלֵייבֶּען, דִיךְ וֶועט בֶּעשִׁיצֶען דִיא הַאנְד פוּן אַ בְּרַאוֶוען, נָאבְּלֶען אוּנ עֶהרְלִיכֶען מַאן, נָאךְ אַלְס קִינְד הָאט עֶר דִיךְ אוֹיף זֵיינֶע הֶענְד גֶע־טְרָאגֶען, אוּן אַלְס פְרֵיינְד הָאסְטוּ אִיהם אִימֶער גֶעלִיעבְּט אוּנ גֶעשֶׁעצְט, יֶעצְט וֶועט עֶר דֵיין מַאן אוּנ בֶּעשִׁיצֶער זֵיין.

מרים: לִיעבֶּער פַּאטֶער! דוּא דַארְפְסְט יֶעצְט דֶערְפוּן נִישְׁט רֶעדֶען דֶען עֶס אִיז נִישְׁט אַזוֹי וִויכְטִיג.

מענדוזע: נִישְׁט וִויכְטִיג צוּ זֶעהן מֵיין אֵיינְצִיג קִינְד פֶערְזָארְגְט בֶּעפָאר אִיךְ שְׁטַארְבּ? בִּיזְט אַ נַאר, מֵיין קִינְד, וֶועסְט אִין אַ גוּטֶער שָׁעָה חֲתוּנָה הָאבֶּען, אוּנ דַאן וֶועל אִיךְ קֶענֶען רוּהִיג שְׁטֶערְבֶּען.

מרים: אִיךְ וֶועל נִישְׁט חֲתוּנָה הָאבֶּען וֶועסְטוּ פֶערְשְׁפָּארֶען צוּ שְׁטַארְבֶּען.

מענדוזע: דוּא רֶעדְסְט אַזוֹי, וֵוייל דוּא וֵוייסְט נִישְׁט וֶוער דֵיין חָתָן אִיז, עֶר אִיז דָאן פֶּערְנַאנְדָא מַארַאלֶעס, גָאוֶוערְנֶער פוּן סֶעגָאוִויעֶ, עֶר וֶועט דָא הֵיינְט זֵיין אוּן נָאךְ הֵייטֶע וֶועסְטוּ זַיין פְרוֹי מַארַאלֶעס, אִיז דֶען דָאס נִישְׁט אַ עֶהרֶע אוּנ אַ גְלִיק?

מרים: עס וועט היינט נישט געשעהן, איך מוז דיר דעם אמת זאגען, איך קען זיין פרוי נישט זיין!

מענדוזע: וואס הייסט דוא קענסט נישט? וועה איז מיר!

מרים: איך ליעב איהם נישט, איך ליעב איין אנדערן און האב איהם געשוואָרען איהם טריי צו בלייבען ביז אין מיין טאד!

מענדוזע: האסט דיר אויסגעוועהלט א מאן אהנע צו פרעגען דיין פאטער? מרים מיין קינד! (היסט).

מרים: איך בין נישט שולדיג דאס הערץ וועהלט אליין אהנע צו פרעגען!

מענדוזע: גוט! לאמיך הערען ווער איז ער, איך וויל איהם זעהן בעפאר איך שטארב! איך וויל אויך וויסען ווער איז מיין צוקינפטיגער איידעם.

מרים: ער וועט דיין איידעם קיינמאהל נישט זיין, אזוי ווי איך וועל זיין פרוי נישט זיין, דאך, פאטער, דוא ביזט שוואך — דאס געשפרעך קען דיר נאך שאדען, איך בעט דיך רעד נישט מעהר דערפון — איך שווער דיר איך וועל קיינמאהל נישט הייראטען געגען דיינען ווילען.

מענדוזע: ניין, איך וויל אלעס וויסען, באלד, שוין, בעפאר עס ווערט שפעט (פיהלט זיך שלעכט) ווער איז ער וואס געפעלט מיין מרים, איז געוויס א בראווער עהרליכער יודישער יונגערמאן, —

מרים: צווינג מיך נישט צו זאגען דעם אמת דען עס איז שרעקליך!

מענדוזע: דער שקר איז אבער נאך שרעקליכער, ווער איז ער?

מרים: ער איז א...... אנדערסגלייביגער......

מענדוזע: א אנדערסגלייביגער! (שטעהט אויף פאלט צוריק) אבער ניין, ניין, פערקעהרט, דאס אונגליק איז נאך נישט אזוי גרויס, אויב דיך האלט אב דיא שבועה צו א אנדערסגלייביגען איז דאס א קלייניגקייט — איך, דיין פאטער, בעפרייע דיך פון דיין שבועה, דיין אנקעל אמבראזיע, וועלכער איז אונזער רבי אין וועלכען זאגאר דיא אנדערסגלייביגע האלטען פאר א געטליכען, און רופען איהם היילינגער אמבראזיע, דיין אנקעל ווירד דיך געוויס בעפרייען פון דער שבועה!

מרים: יא איך ווייס ער קען מיך בעפרייען דיא קענסט מיך אויך בעפרייען אבער איך אליין קען מיך פון מיין שבועה נישט בעפרייען, איך האב געשוואָרען און מיין שבועה איז היילינ.

מענדוזע: דוא הָאסְט מִיךְ עֶרְמָארְדֶעט! (פאלט אין אונמאכט).

מרים: פַאטֶער, לִיעבֶּער פַאטֶער! רוּבִּין, וֶועה מִיר, וָואס הָאבּ אִיךְ גֶעטְהוּן

(רובין קומט אריין פיהרט מיט מרים מענדאזען אב).

(גיאזעפע און יואנא קומען פון בארג).

גיאזעפע: (אויף דעם בארג געהענד) וֶועה נוּר וִויא מִיעד וִיא אִיזְט — אִיךְ בִּין צְוֵוייא מָאל אַזוֹי פִיעל גֶעגַאנְגֶען אוּנ בִּין נִישְׁט גֶעפַאלֶען אוּנ וִיא פַאלְט פוּן דִיא פִּים — אוֹי דִיא וַוייבֶּער וֶוענֶען אַ צֶעקְרָאכֶענֶע נַאצִיֶע!

יואנא: דִיא אַלְטֶע הָאבֶּען זִיךְ לִיעב צוּ בֶּערִיהמֶען.

גיאזעפע: נוּ, הָאסְטוּ דֶעם סִימָן?

יואנא: אוֹי, דֵיין סִימָן — דֵיין סִימָן עֶר אִיז נָאךְ פִיעל עֶרְגֶער וִויא צוּ קְרִיכֶען אוֹיף בֶּערְג! (פערשווינדען צווישען דיא בערג, קומען צו דער געהיימען טיר-קלאפען).

(רובין ערשיינט).

רובין: וֶוער קְלָאפְּט דָארְט אַזוֹי שְׁטַארְק?

יואנא: יצמ״כ ה״כ בה״כ!

רובין: וָואס אִיז דָאס?

גיאזעפע: יצמ״כ ה״כ אִיז פַאר דִיעֶזֶען נִישְׁט גֶענוּג, מֶען דַארְף אִיהם זָאגֶען ד׳ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ!

רובין: אַזוֹי אִיז גוּט! (מאכט אויף דיא טהיר, גיאזעפע און יואנא קומען אריין).

ביידע: גוּט יוֹם טוֹב דִיר, רוּבִּין, גוּט יוֹם טוֹב! וָואס מַאכְט מֶען דָא בַּיי אַייךְ?

רובין: אַ גוּט יו״ט, גוּט יו״ט, בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם ד׳, אוֹי אִיז דָאס צַייטֶען — נִישְׁט צוּ פֶערְזִינְדִיגֶען — גִיאָזֶעפֶע אַ יוּד, יוֹאַנָא אַ יוּדֶענֶע אוּן אוּנְזֶער אַלְטֶער אִיז זֶעהר קְרַאנְק.

גיאזעפע: קְרַאנְק?

יואנא: אוּנ וָואס מַאכְט מִרְיָם?

גיאזעפע: קוּם, דוּא גֶעהְסְט, אוֹיבּ דִיא גֶעהְסְט נִישְׁט וֶועל אִיךְ אַלֵיין אוֹיךְ נִישְׁט גֶעהְן. (שרעפט זיא).

יואנא: עֶס אִיז אַ נַחַת צוּ הָאבֶּען אַ אַלְטֶען מַאן! אַ יוּנְגֶער אִיז בֶּעז וֶוען דָאס וַוייבּ וִויל גֶעהְן מִיט אִיהם, אוּנ אַ אַלְטֶער אִיז בֶּעז וֶוען דָאס וַוייבּ וִויל נִישְׁט גֶעהְן מִיט אִיהם, יָא קוּם.

גיאזעפּע: יָא יָא מִיט מִיר דַארְפְסְטוּ גֶעהן, אֶפִילוּ אִיךְ וֶועל שְׁטַארְבֶּען וֶועל אִיךְ דִיךְ אויךְ מִיטְנֶעהמֶען (ביידע אב).

רובין: אַ וֵוייבֶּעל אִיז דָאס, נִישְׁט צוּ פֶּערְזִינְדִיגֶען, — דִיא זִין בַּאקְט, און דָארְט אִין דֶער הויךְ טְרָאגְט אַ שְׁוַוארְצֶ״״ וָואלְקֶען, אִיךְ הָאבּ מוֹרָא הֵיינְט וֶועט זַיין אַ רֶעגֶען מִיט אַ שְׁטוּרְם. (מאראלעס קומט פון געבירג.)

מאראלעס: (זאגט דעם שפרוך, קלאפט אין דיא טיר.)

רובין: אָהּ, וָואס פַּאר אַ שִׂמְחָה, נִישְׁט צוּ פֶּערְזִינְדִיגֶען, אוּנְזֶער טְרֵייעֶר, גְרוֹיסֶער דָאן פֶּערְנַאנְדָא מַארַאלֶעס אַלֵיין (לויפט א קעגין) בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם ד׳ (קישט דיא האנד).

מאראלעס: גוּט יוֹם טוֹב, וָואס מַאכֶען אוּנְזֶערֶע, וְויא אִיז דָער אָנְקֶעל, וְויא אִיז אוּנְזֶער שֶׁעהנֶע מִרְיָם?

רובין: דֶער אַלְטֶער נֶעבִּיךְ אִיז קְרַאנְק, אָבֶּער מִרְיָם, נִישְׁט צוּ פֶּערְזִינְדִיגֶען (צינד לעכט אין שוהל)

מאראלעס: נוּ, אִיךְ וֶועל אַרַיין גֶעהן וֶועט שׁוֹין מִיט גָאטֶעס הִילְף אַלֶעס גוּט זַיין, (אב פּאווילאן).

רובין: עֶר אִיז אוּנְזֶער רָב יִשְׂרָאֵל, וָועלְכֶען מֶען רוּפְט יוּלְיַאן אַמְבְּרָאזְיָע, אוֹיף זַייא בֵּיידֶע שְׁטִיצְט זִיךְ אוּנְזֶער פָאלְק וִויא אוֹיף צְוֵוייא זַאלֶען, דֶער גַאנְצֶער עוֹלָם וֶועט אַצִינְד וַוארְטֶען אוֹיף דֶעם רֶבִּי׳ן, עֶר אִיז פּוּנְקְט וִויא אֵלִיָהוּ הַנָבִיא עֶר אִיז אַ שְׁטְרֶענְגֶער, אַ גוּטֶער אוּנ אַ שְׁטַארְקֶער (געררויש פּאווילאן) וָואס אִיז זַייא וִוילֶען שׁוֹין אַנְפַאנְגֶען (אב פּאווילאן).

(יואנא, גיאזעפּע).

יואנא: זָאג נוּר, גִיאזֶעפֶּע, זָעהט מַארַאלֶעס נִישְׁט אוֹיס וִויא אַ אֱמֶת׳ער הָעלְד? דָאס אִיז אַ מַאן!

גיאזעפּע: אֵיין מַאן אִיז דָא אוֹיף דֶ״ר וֶועלְט, אוּנ דָאס בִּין אִיךְ, אֵיין הָעלְד, דָאס אִיז גִיאזֶעפֶּע לָאפָּאצָאן... קוּק נִישְׁט.

(מענער, פרויען, מרים מאראלעס פיהרען מענדוזען).

מענדוזע: דַאנְקֶען גָאט, דִיא מַארַאלֶעס בִּיזְט גֶעקוּמֶען אוּנ יִשְׂרָאֵל וֶועט אוּנְז מוֹחֵל זַיין, אִיךְ פִּיהל מֵיינֶע לֶעצְטֶע מִינוּטֶען קוּמֶען אוּנ אִיךְ קֶען לֶענְגֶער נִישְׁט וַוארְטֶען, אַיידֶער אִיךְ שְׁטַארְבּ וִויל אִיךְ נָאךְ אַ יוּדִישֶׁע תְּפִלָּה הֶערֶען.

מאראלעס: אָנְקעל, פֶערְשְׁטֶער אוּנְז נִישְׁט אוּנְזֶער פְרֵיידֶע (אלע געהען אריין אין שוהל טהון אן טליתים).

מענדוזע: (כיים עמוד) בָּרוּךְ אַתָּה ד׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִקְרֹא אֶת הַהַלֵּל (קאהר זינגט דאס ערשטע קאפיטעל פון הלל דרייא מאל. נאך געזאנג צוריק ביהנע).

מענדוזע: גוּט יוֹם טוֹב שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל, אוּנְזֶער אִיבֶּערְגֶעבְּלִיבֶּען בִּיסֶעלֶע יוּדֶען, אוּנְגְלִיקְלִיכֶע פֶערְפָאלְגְטֶע בְּרִידֶער — אִיךְ פִּיהל אִיךְ גֶעה אַוֶועג פוּן דֶער וֶועלְט, פַאר מֵיין טוֹידְט הָאבּ אִיךְ גֶערֶעכֶענְט מֵיין אֵיינְצִיגֶעס קִינְד מֵיינֶע טָאכְטֶער... (קאן נישט אויסרעדען).

מאראלעס: לִיעבֶּער אָנְקעל, אִיהר וֶועט נָאךְ לַאנְג לֶעבֶּען, און אִיהר וֶועט זִיךְ נָאךְ אוֹיךְ אִין אוּנְזֶער גְלִיק פְרֵייעֶן — זֵייט וִויסֶען, לִיעבֶּער אָנְקעל, דֶער קֶענִיג הָאט מִיר עֶרְלוֹיבְּט צוּ הֵיירַאטֶען, עֶר וֵוייסְט דָאס מֵיינֶע אוֹיסְעֶרְוֶועהלְטֶע אִיז דָאנַא מַארְיָע, דִיא נִיכְטֶע פוּן דָאנַא אִיזַאבֶּעלַא דֶע קָארְק... (עס ווירד דונקעל).

מענדוזע: מֵיין לִיעבֶּער מַארַאלֶעס, אִיךְ שְׁטַארְבּ אוּנ מִרְיָם וֶועט דֵיינֶע פְרוֹי נִישְׁט זֵיין!

מאראלעס: (שטיינענד) וֶועֶן מִיר דֶען נִישְׁט פוּן אֵיין פַאמִילְיֶע? בִּין אִיךְ דֶען נִישְׁט שְׁטֶענְדִיג דֵיין פְרֵיינְד גֶעוֶועזֶען? פֶערְדִיען אִיךְ דֶען נִישְׁט דֵיינֶע אַכְטוּנְג? מִרְיָם!

מרים: מַארַאלֶעס, דוּא בִּיזְט שְׁטֶענְדִיג מֵיין פְרֵיינְד גֶעוֶועֶן, אִיךְ אַכְטֶע אוּנ עֶהרֶע דִיךְ וִויא מֵיין פַאטֶער, אִיךְ צְוֵוייפֶעל נִישְׁט אָבּ עֶס אִיז נָאךְ דָא אֵיין עֶהרֶענְוֶוערְדִיגֶער מַאן פוּן דִיר, אָבֶּער דָאךְ קָאן אִיךְ דֵיינֶע פְרוֹי נִישְׁט זֵיין.

מאראלעס: מִרְיָם, פַאר וָואס דֶען? שוֹין זֵייט פִילֶע יָאהר אִיז דָאס גֶעוֶועֶן מֵיינֶע הָאפְנוּנְג.

מענדוזא: אִיךְ וֶועל דִיר זָאגֶען פַאר וָואס, וִיא מֵיין טָאכְטֶער לִיעבְּט אַ אַנְדֶערְסְגְלֵייבִּיגֶען.

אלע: אַ אַנְדֶערְסְגְלֵייבִּיגֶען!

מאראלעס: וֶוער אִיז דָער וֶועלְכֶער הָאט גֶעוַואגְט מֵיין גְלִיק צוּ רוֹיבֶּען? (ציהט א שווערד).

גיאזועפע: קוּק אוֹיף מִיר וָואס וֶועסְטוּ מִיר גֶעבֶּען, אַז אִיךְ וֶועל טְרֶעפֶען.

יואנא: אִיךְ וֵויים דוּא בִּיזְט אַ אַלְטֶער טְרַאפְּנַיאק, נוּ שַׁא לָאזְמִיךְ הֶערֶען.

מאראלעס: וֶוער אִיז דֶער אַנְדֶערְסְגְלַייבִּיגֶער?

מענדוזע: פְרֶעג זִיא, דִיא אוּנְגְלִיקְלִיכֶע. (אמבראזיע קלאפט, מען עפענט מיט שפרונג)

אלע: אוּנְזֶער הֶערְר!

מענדוזע: אָ! יִשְׂרָאֵל גָאט הָאט דִיךְ אַהֶער גֶעשִׁיקְט, וָואס זָאגְסְטוּ צוּ מַיין אוּנְגְלִיק זִיא לִיעבְּט אַ אַנְדֶערְסְגְלַייבִּיגֶען אוּן הָאט אִיהם גֶעשְׁוָוארֶען עֶווִיג אַ מֵיידֶעל צוּ בְּלַייבֶּען.

אמבראזיע: מִרְיָם אִיךְ בִּין דִיר דַיין שְׁבוּעָה מְבַטֵל.

מענדוזע: זֶעהסְט... אָבֶער... זִיא... אוֹי... אִיךְ שְׁטַארְבּ! (פאלט, מרים מיט אמבראזיע שטיצען איהם).

אמבראזיע: זַיין פּוּלְס אִיז זֶעהר שְׁוַואךְ, זַיין אַטֶעם גֶעהט אִיהם אוֹיס מִרְיָם עֶר שְׁטַארְבְּט...

מרים: (שרייט) פַאטֶער לִיעבֶּער פַאטֶער פֶערְלָאז מִיךְ נִישְׁט, עֶרְבַּארְמֶע דִיךְ אִיבֶּער מִיךְ, אִיךְ וֶועל עֶווִיג דֶענְקֶען אַז אִיךְ הָאבּ דִיךְ גֶעטֶעטֶעט.

מענדוזע: אוֹיבּ דוּא ווִילְסְט דִיא זִינְד פוּן דַיין קָאפְּף אַרָאבּ נֶעהמֶען, אוֹיבּ דוּא ווִילְסְט אִיךְ זָאל צוּ מִיר אִין קֶבֶר נִישְׁט מִיטְנֶעהמֶען אַ שִׂנְאָה אוֹיף דִיר, אוֹיבּ דוּא ווִילְסְט נִישְׁט אִיךְ זָאל שְׁטַארְבֶּען שֶׁעלְטֶענְדִיג דַיין נָאמֶען, פֶערְאֵיינִיג דִיךְ מִיט מַארַאלֶעסִין בֶּעפָאר אִיךְ פֶערְשְׁלִיעס מַיינֶע אוֹיגֶען אוֹיף תָּמִיד. (אלע וויינען)

מרים: גָאט אִין הִימֶעל! וָועט מַארַאלֶעס מִיר דָעז פֶערְגֶעבֶּען? (אמבראזיע זעצט מענדוזען אויף).

מאראלעס: גָאט אִיז מֵיין צֵיינֶע ווִיא שְׁוֶוער מִיר אִיז צוּ ווִיסֶען אַז דוּא בִּיזְט גֶעצְווִינְגֶען יֶעדָאךְ וָועל אִיךְ טְרַאכְטֶען דַיין לִיעבֶּע אוּנְד דִיךְ אִין אַכְטוּנְג פִיר מִיר צוּ גֶעווִינֶען.

מרים: עֶס זָאל גֶעשֶׁעהֶען (צו מאראלעס שטיל) אָבֶער גֶעדֶענְק מַארַאלֶעס, אִיךְ הָאבּ גֶעשְׁוָוארֶען נִיע אִין מֵיין לֶעבֶּען אֵיינֶעם אַנְדֶערֶען מַאן צוּ גֶעהֶערֶען (לויט) פַאטֶער דַיין ווִילֶע זָאל גֶעשֶׁעהֶען!

מענדוזע: לִיעבֶּער יִשְׂרָאֵל אֵיילֶע דִיךְ צוּ, דִיא צֵייט אִיז קוּרְץ (מען מאכט צערעמאניע חופה).

אמבראזיוע: (זינגט מיט קאהר, נאך געזאנג. פראזא) אַצינְד פְרֵיינְד מַארַאלֶעם קֶענְסְטוּ דַיינֶע אוֹיסֶערְוֶועלְטֶען דֶען עֶרְשְׁטֶען בְּרוֹיט קוּם גֶעבֶּען. (מאראלעם קישט מרים'ס שטערן).

אמבראזיוע: (געהט צו מענדוזע) נוּן לִיעבֶּער אֶנְקֶעל אִיהר קֶענְט אֵייעֶרֶע קִינְ-דֶער אֵייעֶר וֶועגֶען גֶעבֶּען.

מענדוזע: (גאנץ לייזע שוואך) יְבָרֶכְךָ ד׳ וְיִשְׁמְרֶךָ... שׁ... שׁ... יִשְׂרָאֵל! (פאלט שטארבט).

אמבראזיוע: (פאלט אויף זיין קערפער נעמט זיין האנד) בְּרִידֶער! אוּנְזֶער שׁוֹפֵט אִיז נִישְׁט מֶעהר מִיט אוּנְז, גָאט הָאט אִיהם צוּגֶענוּמֶען, ד׳ נָתַן ד׳ לָקָח — בָּרוּךְ דַיָן אֱמֶת!

אלע: בָּרוּךְ דַיָּן אֱמֶת (אלע וויינען און קניען. קאהר זינגט מעלאדראמא).

(פאָרהאַנג).

(ענדע דעם ערשטען אקטעס).

II אַקְט.

(גארטען ביים קעניג, דורכזיכטיגער זאַל זיטצען קעניגליכע געסט רעזערווירטע טישען).

גיאזעפע, יואנא, דיענער.

גיאזעפע: (צום דיענער) שַׁא שְׁטִיפּ דִיךְ נִישְׁט אַזוֹי ווִילְסְט ווִיסֶען וָואס פַּאר אַ רֶעבְט איךְ הָאבּ דוּא צוּ זַיין – אַ שֶׁעהְנֶע פְּרַאגֶע – עֶרְשְׁטֶענְס אִיךְ אַלַיין פַּאר זִיךְ בִּין אוֹיךְ עֶפִּים קַיין קְלַיינִיגְקֵייט עֶס קֶען זַיין אַז מַיין זֵיידֶע אִיז גֶעוֶועהן עֶפִּים אַ שְׁפַּאנִישֶׁער עֶדֶעלְמַאן, אִיבֶּערְדֶעם בִּין אִיךְ דָאן גִיאָזֶעפֶּע לַאפָּאצָאן, אִיךְ הָאבּ אַ נָאמֶען ווִיא אַ רֶעכְטֶער שְׁפַּאנִישֶׁער עֶדֶעלְמַאן, צְוַוייטֶענְס... עֶה רִיק דִיךְ אַ בִּיסֶעל אַוֶועק פוּן מַיין וַוייבֶּעל אִיךְ מֶעג קוּקֶען אִין פֶּענְסְטֶער פוּן דְרוֹיסֶען ווִיא אוּנְזֶער אַמִיזִירְט זִיךְ, דְרִיטֶענְס זַייא ווִיסֶען אַז דֶער הֶעלְד פוּן דֶעם הַייטִיגֶען פֶּעסְט דֶער בֶּערִיהמְטֶער דָאן סֶעבַּאסְטִיאַן דֶע סֶעוִוילַא אוּן אִיךְ אוּן מַיין וַוייבּ זֶענֶען לַייבְּלִיכֶע... דָאס הַייסְט מִיר זֶענֶען לַייבְּקְנֶעכְט.

יואנא: שַׁא, הֶער אוֹיף דִיא אַלְטֶער הִיהְנֶער פְּרֶעסֶער שְׁטֶעל דִיךְ אִין אַ זַייט פֶּעטְרִיקַא גְרַאצְיֶע קוּמְט (אב אין א זייט).

(גראציע).

גראציע: וָואס מֶעהר אַנְדֶערֶע אַמִיזוּרֶען זִיךְ, דֶעסְטָא עֶרְגֶער פִּיהל אִיךְ מִיךְ, וָואס מֶעהר פְרֵעהלִיכֶע גֶעזִיכְטֶער אִיךְ זֶעה אַרוּם מִיר, דֶעסְטָא מֶעהר וֶועט מַיין פֶּערְלַאנְג צוּ זֶעהֶען זַייעֶרֶע טְרֶערֶען אוּן זַייעֶרֶע עֶרְנִיע־דֶערוּנְג דֶער גְלִיקְלִיכְסְטֶער פוּן אַלֶע אִיז הַיינְט דֶער גָאבֶּערְנֶער פוּן סֶענָאוַוא מַארַאלֶעס, אוּן עֶר זָאל אוֹיךְ דֶער אוּנְגְלִיקְלִיכְסְטֶער זַיין, וֶוער אִיז דֶעם קֶענִיגְ׳ס אֵיינְצִיגֶער רַאטְהגֶעבֶּער? מַארַאלֶעס – מִיט וֶועמֶעס פְרוֹי גֵעהט דִיא קֶענִיגֶען אַרוּם גֶעאַרְמְט? מִיט פְּרוֹי מַארַאלֶעס – אִיז זִיא טַאקֶע בֶּאֱמֶת אַזוֹי טְרַייא אִיהרֶען מַאן, אָדֶער אִיז אִיהרֶע טְרַייהַייט

נוּר אֵיין מַאנְטֶעל אוּנְטֶער וֶועלְכֶען עֶס אִיז פֶערְבָּארְגֶען אַ יוּנְגֶער לִיעבּ־הַאבֶּער! אִיךְ וַויים וֶוען אַ פְּרוֹי אִיז קַאלְט אוּנ גְלַייכְגִילְטִיג אִיז עֶס נִיט וַוייל זִיא אִיז הֵיילִיג אוּנ טְרֵיי. נֵיין, עֶס אִיז נוּר דֶערְפַאר וַוייל זִיא הָאט אֵיינֶען אִין אַ אַנְדֶערֶער גֶעוֶועלְשַׁאפְט — אַרְמֶע פְרוֹי, זִיא פִיהלְט נִישְׁט דָאס נִישְׁט לַאנְגֶע וֶועט זִיא שְׁטָאלְצִירֶען מִיט אִיהר מַאנְ׳ס נָאמֶען, נִישְׁט דֶער קֶענִיג נִישְׁט דִיא גְרֶעסְטֶע מַאכְט וִוירְד אִיהם הֶעלְפֶען קֶענֶען, דָאס גֶעהֵיימֶע טְרִיבּוּנַאל הָאט אִיהם צוּם טָאד פֶערְאוּרְטֵיילְט. עֶר אִיז אֵיין פֶערְדֶעכְטִיגֶער מֶענְשׁ, אוּנ דִיא קִירְכֶע הָאט בֶּעשְׁלָאסֶען דֶעם קֶענִיג פוּן זַיין אֵיינְפְלוּס צוּ בֶּעפְרֵייעֶן (ערבליקט דיא דיענערשאפט) דִיא דִיעֶנֶערְשַׁאפְטֶען פְלַאפְלֶען וֶועהר אָפְט אוּיס אִינְטֶערֶעסַאנְטֶס זַאכֶען. (פערשטעקט זיך).

יואנא: גִיאָזֶעפֶּע, וִויא בִּיזְטוּ? קוּם אַהֶער, קִינְדֶערְלִיךְ אוֹיבּ אִיהר וֶועט קֵיינֶעם נִישְׁט דֶערְצֶעהלֶען וַויים אִיךְ אַ סוֹד, אִיהר וַוייסְט דִיא שֶׁעהנֶע מַארְיֶע מַארַאלֶעס דֶעם גוּבֶּערְנֶערְס פְרוֹי, וָואס זָאל אִיךְ אֵייךְ זָאגֶען, זִיא רוּפְט זִיךְ נוּר זַיינֶע פְרוֹי, אָבֶּער אִין דֶער ווִירְקְלִיכְקֵייט... שַׁא, מִיר הָאבֶּען זַיינֶע דִיעֶנֶערְשַׁאפְט דֶערְצֶעהלְט, אַז עֶר הָאט אַ בֶּעזוּנְדֶער שְׁלַאפְּ־צִימֶער, גָאר נִישְׁט, זָאל גָאט הִיטֶען, נוּר אַזוֹי וִויא פְרֶעמְדֶע.

גיאזעפע: אָ, בֵּייא מִיר וָואלְט זִיא אַ מַכָּה אוֹיסְגֶעפִיהְרְט אַזָאלְכֶע זַאכֶען.

יואנא: עֶר הָאט זִיא לִייבּ דֶערְפַאר פִיהְרְט זִיא אוֹיס, מֶען זָאגְט זִיא הָאט גֶעשְׁוָוארֶען, אוּן דֶערְפַאר אִיז זִיא וִויא אַ הֵיילִיגֶע, מַארַאלֶעס הָאט גֶע־רוּפֶען דֶעם פַאטֶער אַמְבְּרָאזִיעֶ, אָבֶּער וָואס וַוייסְט אַ הֵיילִיגֶער צוּ אַזֶעלְכֶע זַאכֶען?

גיאזעפע: אָט בִּין אִיךְ כִּמְעַט אוֹיךְ אַזוֹי וִויא אַ הֵיילִיגֶער פוּן דֶעסְטְוֶועגֶען (צום דיענער) עֶה, וִויא הַאלְסְטוּ דַיין עֶלֶענְבּוֹיגֶען? סְ׳אִיז דִיר דִיא אוֹיגֶען אַרוֹיס גֶעקְרָאכֶען (אויפטריט אָפיציר אין זאַל).

אפיציר: עֶה, אִיהר לוּמְפֶּען פָארְט, פָארְט פוּן פֶענְסְטֶערְן (טרייבט אללע וועג אליין אויך אב).

(מרים).

מרים: אִיךְ ווִיל אַ בִּיסֶעל פְרִישֶׁע לוּפְט גֶענִיסֶען, אִיךְ פִיהל נִישְׁט גִיט אָבֶּער קֵיינֶער טָאר דֶערְפוּן נִישְׁט ווִיסֶען (אפיציר אב) וִויא עֶרְשְׁטוֹינְט אִיז עֶר גֶעבְּלִיעבֶּען וֶוען דִיא קֶענִיגִין הָאט מִיךְ אִיהם פָארְגֶעשְׁטֶעלְט אַלְס דֶעם

גאָוועָרנעָרס פְרוֹי, זַיינֶע אוֹיגֶען האָבֶען גֶעבְּרֶענְט. זַיינֶע בְּלִיקֶען האָבֶען געשְׁטָאכֶען וויא שַׁארְפֶע שְׁפִּיזֶען, נאָט פֶערְגִיעבּ מִיר, מִיט יֶעדֶען בְּלִיק האָט עֶר מֵיין הֶערְץ פֶערְוואוּנְדֶעט, אוּנ יֶעדֶע וואוּנְדֶע האָט מִיר גֶעזָאגְט דָאס עֶר לִיעבְּט מִיךְ. (אויפטריט גראציע).

גראציע: מַאדַאם... עֶנְטְשׁוּלְדִיגְט, וִויא פְרֵייט עֶס מִיךְ אַייךְ הִיעֶר צוּ זֶעהן גַאנְץ אַלֵיין, עֶרְלוֹיבְּט מִיר אַייךְ אַנְבִּיטֶען מֵיין אַרְם!

מרים: נֵיין, נֵיין, דַאנְקֶע.

גראציע: וִויא עֶס אַייךְ נוּר בֶּעלִיעבְּט אִיזְט, שֶׁענֶע דַאמֶע, דַארְפְט אִיהר נוּר בֶּעפֶעהלֶען!

מרים: ווירְדִיגֶער דָאן גְרַאצִיֶע אִיךְ בִּין יֶעצְט נִישְׁט אוֹיפְגֶעלֶעגְט קָאמְפְּלִי־מֶענְטֶע צוּ הֶערֶען...

גראציע: אִיךְ בִּין פִילֵייכְט דֶער מֶענְשׁ וֶועלְכֶער האָט פֵיינְד צוּ שְׁמֵייכְלֶען אוּנ מַאכֶען קָאמְפְּלִימֶענְטֶע, אִיךְ מֵיין עֶס עֶרְנְסְט מַאדַאם, אִיךְ זָאג אַייךְ מַאדַאם, אִיהר זַייט אַיינֶע זֶעלְטֶענֶע שֶׁעהנְהֵייט.

מרים: נִיכְט צוּר קֶענִיגִין נוּר צוּ שְׁקְלַאוֶוען מַאכְט אוּיס אָפְט דִיא שֶׁעהנְהֵייט.

גראציע: דִיא בֶּעסְטֶע גַאבֶּע גָאטֶעס אִיז דָאךְ דִיא שֶׁעהנְהֵייט.

מרים: שֶׁעהנְהֵייט אִיז אַ פְּלַאגֶע מִיט וֶועלְכֶער גָאט שְׁטְרָאפְט דִיא פְרוֹיעֶן, שֶׁעהנְהֵייט אִיזְט אוּנְז נוּר דַאדוּרְךְ גֶעגֶעבֶען, אוּם דַאמִיט דִיא מֶענְזֶיר אוּנְז קֵיינֶע רוּהֶע גֶעבֶּען זָאלֶען, יֶעדֶער פְרֶעכֶער קֶערְל זָאל אוּנְז פֶער־פָאלְגֶען קֶענֶען מִיט זַיינֶע ווילְדֶע בְּלִיקֶען אוּנ יֶעדֶער נַאר מִיט זַיינֶע דוּמֶע וָוארְטֶע!

גראציע: וֵוייסְט אִיהר מַאדַאם וֶוער פַּאטְרִיקָא גְרַאצִיֶע אִיז? האָט יֶעמַאנְד אִין קַאסְטִילִיעֶן גֶעוַואגְט צוּ זָאגֶען אַז פַּאטְרִיקָא גְרַאצִיֶע דוּם אָדֶער פְרֶעךְ אִיזְט, אוּן אוּנְבֶּעשׁוּלְדִיגְט גֶעבְּלִיעבֶּען, אָבֶּער זַייט רוּהִיג אַייךְ אִיז אַלֶעס עֶרְלוֹיבְּט, אִיהר דַארְפְט קֵיינֶע בֶּעסֶערֶע בֶּעווייזֶע, אַייעֶר שֶׁעהנְ־הֵייט צְווינְגְט מִיךְ אַייעֶר טְרֵייעֶסְטֶער אוּנ עֶרְגֶעבֶּענְסְטֶער צוּ זַיין, בַּייא פִיעלֶע שְׁווירִיגְקֵייטֶען ווירְד אַייךְ מֵיינֶע פְרֵיינְדְשַׁאפְט בֵּיישְׁטֶעהן, אִיךְ וֶויל אַייךְ רֶעטֶען פוּן גֶעפַאהר...

מרים: גֶעפַאהר? — שְׁווירִיגְקֵייטֶען?

גראציע: שַׁ... אַייעֶרֶע אוּנְגֶעוֶועהנְלִיכֶע פֶערְהֶעלְטְנִיסֶע מִיט אַייעֶר גֶעמַאהל אוּנ יֶעצְט וֶוען סֶעבַּאסְטִיַאן דֶע סֶעווִילְיָא אִיז צוּרִיק גֶעקוּמֶען!...

מרים: וָואס ווַייסְט אִיהר דֶען פוּן אוּנְזֶערֶע פֶּערְהֶעלְטְנִיסֶע, וָואס מֵיינְט אִיהר דַאמִיט?

גראציע: אִיךְ מֵיין גָאר נִישְׁט, מֶען דַארְף גָאר נִישְׁט זָאגֶען, אִיךְ ווַייס אַלֶעס אוּנ אִיהר קֶענְט מִיר אַלֶעס אַנְפֶּערְטְרויעֶן, מִרְיָם, אִיךְ ווַייס אִיהר זֶענְט יֶעצְט אִין אַ גְרויסֶער פֶּערְלֶעגֶענְהַייט, אָבֶּער הָאט אִיהר מֵיינֶע הַאנְד אִיךְ וֶועל אֵייעֶר בֶּעשִׁיצֶער זַיין.

מרים: אִיהר, מֵיין בֶּעשִׁיצֶער...?

גראציע: יָא, אִיךְ אֵייעֶר בֶּעשִׁיצֶער, אוּנ דֶערְפַאר פָארְדֶערֶע אִיךְ גַאר נִישְׁט אִיךְ בֶּעטֶעל נוּר ווִיא אַ אַרְמֶער בֶּעטְלֶער שֶׁענְקְט מִיר אַבִּיסֶעל אוֹיפְמֶערְקְזַאמְקֵייט!

מרים: אוֹיפְמֶערְקְזַאמְקֵייט! — מֵיין הֶערר אִיךְ קֶען יֶעדֶען בֶּעטְלֶער קְלֵיין גֶעלְד שֶׁענְקֶען, אָבֶּער נִישְׁט אוֹיפְמֶערְקְזַאמְקֵייט — סֶענִיאָר גְרַאצִיעֶ' מֵיין אֵיינְצִיגֶער פְרֵיינְד אוּן בֶּעשִׁיצֶער אִיז מֵיין מַאן פֶערְנַאנְדָא מַארַאלֶעס.

גראציע: אָ, פֶּערְנַאנְדָא מַארַאלֶעס וֶועט נִישְׁט לַאנְג דֵיין בֶּעשִׁיצֶער זֵיין (זיא ריקט זיך אב) אִיךְ פֶּערְשְׁטֶעה דוּא ווִילְסְט אִיךְ זָאל דִיךְ פֶּערְלָאזֶען ווֵייל דוּא עֶרְוַוארְטֶעסְט אִיהם, נוּ, אוּנ אִיהם וֶועסְטוּ נִישְׁט אַרוֹיסְטְרֵייבֶּען עֶר אִיז גֶעזוּנְד, יוּנְג, פְרֶעךְ, זָאלְכֶע בֶּעטְלֶען נִישְׁט בֵּייא דֶען פְרוֹיעֶן אוֹיפְמֶערְקְזַאמְקֵייט, נֵיין, נֵיין, פֶּערְקֶעהְרְט. אָ, אִיהר פְרוֹיעֶן אִיהר פֶּערְנִיכְטֶעט דֶעם וֶועלְכֶער בֶּעטֶעלְט, אִיהר לִיעבְּט דֶעם וֶוער עֶס בֶּעפֶעהלְט (געהט אב פערשטעקט זיך).

(מרים אין זאלכער שטעלונג מען זאל זיא נישט זעהן).

(סעבאסטיאן).

סעבאסטיאן: דָארְט צְווִישֶׁען דִיא פְרֶעהלִיכֶע גֶעסְט שְׁטִיקְט, זַייעֶרֶע פְרֶעהלִיכֶע שְׁטִימֶען מַאכֶען מִיךְ קְרַאנְק, זֵייעֶר לוּסְטִיגְקֵייט פֶּערְוואוּנְדֶעט מֵיין הֶערְץ, קֵיינֶע מֶענְשְׁלִיכֶע גֶעזִיכְטֶער זֶעהֶע אִיךְ — נוּר אוֹיפְגֶערֶעגְטֶע טִיעֶרֶע, וֶועלְכֶע פֶּערְפֶּעסְטֶען דִיא לוּפְט מִיט זֵייעֶר פַאלְשְׁקֵייט, אָבֶּער וָואס קֶען אִיךְ פוּן זֵייא עֶרְוַוארְטֶען, וֶוען זָאגַאר דִיא וֶועלְכֶע אִיךְ הָאבּ פַאר אַ עֶנְגֶעל גֶעהַאלְטֶען (מרים קומט נישט ווילענדיג ארויין, ער ערבליקט זיא) אָ, מַאדַאם, אִיהר זֶענְט גָאר דָא? אוּנ אִיךְ הָאבּ גֶעגְלוֹיבְּט דָאס מֵיינֶע אַנְוֶועזֶענְהַייט הָאט אֵייךְ צוּרִיקגֶעצוֹיגֶען נַאךְ אֵייעֶר גֶעמַאלְם הוֹיז... אִין דֶעם שְׁלָאס פוּן דֶעם גָאוֶוערְנֶער זֶענְט אִיהר זִיכֶער...

מרים: איך זוך קיינע זכערהייט. איך האב מיך נישט גוט געפיהלט און האב געזוכט פרישע לופט.

סעבאסטיאן: א יא. דיא פרויען. איך ווייס זיי זוכען עפעס נייעס! עפעס פרישעס!

גראציע: (קומט נעהער, אפארט) געליעבטע פאנגען נור אן מיט קריעג. אבער נאך דעם עס שאדעט נישט. דער גליקליכער געמאהל זאל דיא שלום סצענע ביוואהנען (אב).

מרים: איך ווייס. איהר האט איבער מיר א שלעכטע מיינונג. יא איך האב עס פערדיענט.

סעבאסטיאן: איינע שלעכטע מיינונג פון איהרע עקסעלענץ. פון דעם הערר גאווערנער'ס געמאהלין. בעוואהרע מאדאם. איך מוז צוגעבען אלס יודישע טאכטער האט איהר פראקטיש געהאנדעלט. מאראלעס איז דער רייכסטער מאן אין קאסטיליען. דעם קעניגס פערזענליכער פריינד אונ דערצו גאווערנער פון סעגאוויא. איהר האט זעהר א גוט געשעפט געמאכט הא הא הא מאדאם. גראטוליערע איהר האט ביי דיעזעם שאכער מאכער געוויס א שעהנען פראפיט געהאט.

מרים: איך קען גאר נישט זאגען. ענטשולדיגט איך מוז געהען. מיין געמאהל ערווארטעט מיך געוויס (וויל געהען).

סעבאסטיאן: עס מאכט נישט אויס. איהר הערר געמאהל קאן ווארטען. איך האב מעהר געווארט.

מרים: וואס פערלאנגט איהר פון דער ארמער אונגליקליכער מרים?

סעבאסטיאן: אונגליקליכע ארמע פרוי.

מרים: ווען איהר זאלט קענען זעהן וואס מיין הערץ פיהלט. וואלט איהר אפשר געהאט מיטלייד מיט מיר.

סעבאסטיאן: און וואס מיין הערץ פיהלט, — ווייסט. וואס איך האב גע־פיהלט ווען איך האב דיך געמוזט פערלאזען. אונ וואס האב איך גע-פיהלט ווען איך האב דיך דא אונערווארטעט בעגעגענט? מיטלייד זוכסטו. דוא אונהערציגע, ווייסטו וואס איך האב געליטען אונ ערטראגען. וואונדער פון טאפפערקייט האב איך אין סיציליען געצייגט. ווייל איך האב געהאפט מיין רוהם ווירד דיך ערפרייען. מיט זיסע האפנונגען

הָאבּ אִיךְ פוּן קְרִיעג צוּרִיקְגֶעקֶעהְרְט, אוּן וֶועה! וָואס הָאבּ אִיךְ עֶרְ-וַוארְטֶעט, וָואס הָאבּ אִיךְ גֶעטְרָאפֶען? (וויינט).

מרים: סֶעבַּאסְטִיַאן, יֶעדֶער טְרֶער פוּן אַייךְ פַאלְט אוֹיף מַיין אוּנְגְלִיקְלִיכֶען קָאפּף וִויא אַ שְׁוֶוערֶער שְׁטַיין, אָבֶּער רֶעדֶען אִיזְט יֶעצְט אִיבְּרִיג (וויל געהען).

סעבאסטיאן: דוּא הָאסְט בֵּיים גְרֶאבּ פוּן דַיינֶער מוּטֶער גֶעשְׁווֹארֶען דוּא זָאלְסְט קַיינֶעם מַאן אַנְגֶעהֶערֶען.

מרים: יָא, אִיךְ הָאבּ גֶעשְׁווֹארֶען אוּן מַיין שְׁוָואר אִיז הַיילִיג.

סעבאסטיאן: שְׁפִּיעל דָאךְ קַיינֶע קָאמֶעדְיֶע פַאלְשֶׁעס וַוייבּ!

מרים: אִיךְ הָאבּ גֶעשְׁווֹארֶען אִיךְ זָאל קַיינֶעם גֶעהֶערֶען אוּן דָאס אִיז הַיילִיג, גָאט אִין הִימֶעל אִיז מַיין צַייגֶע, אִיךְ בִּין גֶעוֶועהן —

סעבאסטיאן: דוּא בִּיזְט גֶעוֶועהן גֶעצְווִינְגֶען זַיינֶע פְרוֹי צוּ וֶוערֶען, נִישְׁט אוֹיס פְרַייעֶם ווִילֶען?... בְּלַייבְּט מִיר יֶעצְט נוּר אֵיינְס אִיבְּרִיג, אִיךְ וֶועל דֶעם גֶעמֵיינֶען שוּפְטֶען אוֹיף דוּעֶל פָאדֶערְן אוּן אִיהם וִויא אַ הִינְד נִידֶערְשְׁלָאגֶען.

מרים: (קניעט) נֵיין סֶעבַּאסְטִיַאן, טְהוּ עֶס נִישְׁט, טֶעטֶעסְט אִיהם וֶועלֶען דִיר עֶס דִיא הִימְלֶען נִישְׁט פֶערְגֶעבֶּען — סֶעבַּאסְטִיַאן, אֵיינְס הָאסְטוּ מִיר דַיינֶע לִיעבֶּע גֶעשֶׁענְקְט, שֶׁענְק מִיר הַיינְט דַיינֶע גְנַאדֶע.

סעבאסטיאן: גוּט, אוּנְטֶער אֵיינֶער בֶּעדִינְגוּנְג דִיא מוּזְט מִיר אֵיינֶע פְרַאגֶע בֶּעאַנְטְוָוארְטֶען (גערויש) יֶעמַאנְד קָאמְט אִיךְ הָאבּ דִיךְ גֶעוָואלְט פְרֶע-גֶען (פערשטעקט זיך ווערענד פון זאל קומט).

(מאראלעס, גראציע, דאָן אמבראזיע)

מאראלעס: אִיךְ בִּין אֵייךְ בֶּערֵייט אוֹיסְצוּהֶערֶען מַיין פְרֵיינְד פַּאטְרִיקָא גְרַאצִיע.

גראציע: יַא-וָואהל לִיעבֶּער פְרֵיינְד אִיךְ דַארְף אַייךְ וֶועהר נֶעהטִיגֶעס עֶנְטְדֶעקֶען.

אמבראזיע: (בערירט מאראלעס'ן) בְּרוּדֶער מֵארַאלֶעס אֵ אוּנְגֶעגְבְּלִיק.

גראציע: אָ פָאטֶער אֵמְבְּרָאזִיע אַייעֶר וֶועגֶען דַארְף אִיךְ הַייטֶע.

אמבראזיע: גָאט זָאל דִיךְ בֶּעלָאהנֶען פִיר דַיינֶע גוּטֶע טְהַאטֶען וִויא דוּא הָאסְט דִיר פֶערְדִיענְט.

גראציע: אֵייער זֶענֶען הָאט בֵּייא מִיר אֵיינֶען דָאפֶּעלְטֶען וֶוערְט אֵייעֶרֶע שְׁטִימֶע עֶרְוֶועקְט אִין מִיר נָאךְ מֶעהר אֵייפֶער אוּן גֶעפִיהל פוּן רַאכֶע פַאטֶער אַמְבְרָאזִיעֶ, עֶס אִיז מֶערְקְווירְדִיג אֵייעֶרֶע שְׁטִימֶע דֶערְמַאנְט מִיךְ אִימֶער אִין אֵיין שְׁרֶעקְלִיכֶער נַאכְט וֶוען אַ מֶערְדֶערִישֶׁער גֶעצֶער הָאט אוֹיסְגֶעשְׁרִיעֶן, פַאר מֵיין פַאטֶער אוּנ פַאר מֵיין אֶנְקֶעל, עֶס אִיז אֵיינְס פוּן מֵיינֶע לֶעבֶּענְסְגֶעהֵיימְנִיסֶע.

אמבראזיע: זָאל מֵיינֶע שְׁטִימֶע אֵייךְ אוֹיךְ דֶערְמַאנֶען אִין מֵיינֶע טַהאטֶען (פיהרט מאראלעס אין א זייט שטיל) פָארְזִיכְטִיג, גֶעה נִישְׁט אָהנֶע גֶעוֶועהר, דִיךְ דְרָאהט גֶעפַאהר, גִיב אָכְטְאַכְט, דִיא הַאנְד פוּן הֵיילִיגֶען טְרִיבּוּנַאל מָארְדֶעט אִין גֶעהֵיים (געהט צו פאטריקא) פַּאטְרִיקָא גְרַאצִיעֶ, גֶעדֶענְקְט אִיהר מֵיינֶע שְׁטִימֶע זָא פֶערְגֶעסְט אוֹיךְ נִישְׁט מֵיינֶע טַהאטֶען (אב).

גראציע: יָא דֵיינֶע טַהאטֶען זִינְד ווִירְקְלִיךְ גְרָאס אוּנ הַאבֶּען דִיךְ צוּם הֵיילִיגֶען גֶעמַאכְט, וֶוען נִישְׁט דָאס... אָבֶער וַוארוּם פִיהל אִיךְ צוּ דִיר קֵיינֶע סִימְפַּאטִיע?...

מאראלעס: אַלְזָא פְרֵיינְד גְרַאצִיעֶ וָואס הָאט אִיהר מִיר צוּ זָאגֶען?

גראציע: פְרֵיינְד מַארַאלֶעס, עֶס הַאנְדֶעלְט זִיךְ וֶוענֶען אֵייעֶרֶע עֶהרֶע, אִיךְ וֵויים אִיהרֶע פְרוֹי, שְׁטֶעהט גֶעווִיס הֶעכֶער פוּן יֶעדֶען אִין פֶערְדַאכְט, אָבֶער קֶענְט אִיהר דֶען יוּנְגֶען אָפִּיצִיר סֶעבַּאסְטִיַאן דֶע סֶעוִוילַא (געוויש) שַׁ, מֶען קוּמְט (פערשטעקען זיך וועהרענד סעבאסטיאן אונ מרים ערשיי-נען אויף דער ביהנע).

מרים: יֶעצְט סֶעבַּאסְטִיַאן מִיסֶען ווִיר שֵׁיידֶען.

סעבאסטיאן: אָ מַארְיֶע, דוּא בִּיזְט אֵיין עֶנְגֶעל, אִיךְ וַואגֶע נִיכְט דִיךְ צוּ בֶּערִיהרֶען, אָבֶער עֶרְלוֹיבֶּע מִיר מִיט מֵיינֶע בְּרֶענֶענְדֶע לִיפֶּען צוּ בֶּערִיהרֶען דִיא עֶרְד בֵּייא דֵיינֶען פִיסֶען (קניעט).

(מאראלעס, גראציע).

מאראלעס: (ערשטוינט) וָואס בֶּעדֵייטֶעט דָאס, מִרְיָם? (צו סעבאסטיאן) מֵיין הֶערר מֵיין נַאמֶען אִיזְט דָאן פֶערְנַאנְדָא מַארַאלֶעס, מִיר וֶועט אִיהר מִיסֶען עֶרְקְלֶערֶען וָואס בֶּעדֵייטֶעט דִיא סְצֶענֶע?

סעבאסטיאן: מֵיין נַאמֶען אִיזְט סֶעבַּאסְטִיַאן דֶע סֶעוִוילַא, אִיךְ וֶועל אַייךְ דִיא עֶרְקְלֶעהרוּנְג נִישְׁט שׁוּלְדִיג בְּלֵייבֶּען. (אפיציער ערשיינט).

אפיציער: זַיינֶע מַאיֶעסְטֶעט דֶער קֶענִיג אוּנ דִיא קֶענִיגִין בִּיטֶען צוּם טִישׁ
(בלייבט ערשטוינט).

מאראלעס: מַיין שְׁוֶוערְד אִיז נָאךְ נִיט רוּהִיג אִיז דֶער שֵׁייד גֶעלֶעגֶען וֶוען
מֶען הָאט גֶעגֶען מַיינֶער עֶהרֶע גֶעהַאנְדֶעלְט (ציהט שווערד).

סעבאסטיאן: מִיט זַיין לֶעבֶּען מוּס יֶעדֶער בֶּעצַאהלֶען וֶועלְכֶער וַאגְט מִיךְ
צוּ בֶּעלֵיידִיגֶען! (ציהט שווערד).

מרים: (ווארפט זיך צווישעןביידע) דָאן סֶעבַּאסְטִיַאן דֶע סֶעוִוילַא!....

סעבאסטיאן: נַיין נַיין, אִיךְ וַואגֶע נִיכְט (ווארפט וועג דאס שווערד) פָּארְט!
אִיךְ דַארְף נִישְׁט אוּן קֶען דָא מֶעהר נִישְׁט פֶערְבְּלֵייבֶּען (וויל לויפען).

גראציע: (פערשטעלט סעבאסטיאן דעם וועג) אָבֶּער יוּנְגֶער פְרַיינְד, אַלְס רִיטֶער
אוּנ אָפִּיצִיער!

סעבאסטיאן: נַיין נַיין, אִיךְ דַארְף אוּנ קֶען דָא מֶעהר נִישְׁט פֶערְבְּלֵייבֶּען
פָּארְט! (שטויסט וועג גראציען — אב).

אָפִּיציער: זַיינֶע מַאיֶעסְטֶעט דֶער קֶענִיג אוּנ דִיא קֶענִיגִין בֶּעוִוילִיגֶען אַלֶע צוּ
טִישׁ. (אלע אב אויסער גראציע, ביהנע גאנץ דונקעל).

גראציע: (זיהט אן סעבאסטיאנס שווערד) דָאס גָאלְדֶענֶע שְׁוֶוערְד מִיט וֶועלְכֶען
דֶער קֶענִיג הָאט אִיהם בֶּעעֶהרְט הָאט עֶר צוּ דֶער עֶרְד גֶעוָוארְפֶען
(העבט דאס שווערד אויף) אָ, דָאס גָאלְדֶענֶע שְׁוֶוערְד וֶועט בַּאלְד אַ גָאלְדֶענֶע
רָאלֶע שְׁפִּיעלֶען (גאנזעלא ערשיינט) גָאנְזֶעלָא, גָאנְזֶעלָא! דִיא בִּיזְט עֶם?

גאנזעלא: אִיךְ בִּין אִימֶער דָא וֶוען מֶען דַארְף מִיךְ הָאבֶּען.

גראציע: בִּיזְט נָאךְ נִישְׁט בֶּעזָאפֶּען?

גאנזעלא: נִישְׁט אַזוֹי פִּיעל אִיךְ זָאל נִישְׁט קֶענֶען עֶרְפִילֶען דֶעם בֶּעפֶעהל
דֶעם פָּארְשְׁטֶעהֶערְס פוּן אוּנְזֶער הַיילִיג טְרִיבּוּנַאל.

גראציע: אַזוֹי אִיז גוּט, אוּנְזֶער קִירְכֶע פֶערְלַאנְגְט פוּן אוּנְס אַיינֶע הַיילִיגֶע
טַהאט. (ביידע אב).

(גיאזעפע. יואנא).

יואנא: דוּא הָאסְט אִיבֶּערְגֶענוּמֶען דִיא מָאס, דוּא גְרוֹיסֶער הֶעלְד דָאן
גִיאָזֶעפֶּע, —

גיאזעפע: נוּ, קוּם אַהֵיים, וֶועט שׁוֹין אַלֶעס גוּט זַיין (פון זאל זעהר בעלייכטעט).

יואנא: (קוקט אין זאאל) זֶעה נוּר, אַזוֹי וִויא בַּייא דִיא פְּרָאסְטֶע מֶענְשֶׁען גֶעהט

מֶען שְׁלָאפֶען, אַזוֹי גֶעהט מֶען בֵּיי זַיי עֶסֶען, זֶעהסְטוּ כִּמְעַט אוֹיסְגֶעטְהוּן פַּארְלֶעבְּוֵייז, זֶעהסְטוּ דִיא קֶענִיגִין גֶעהט מִיט מַארַאלֶעס. דֶער קֶענִיג פִיהְרְט דִיא שֶׁעהנֶע מִרְיָם, אַ מָאדֶע בֵּיי זַיי גֶעהט קֵיינֶער נִישְׁט מִיט זַיין אֵייגֶען וַוייבּ, אַ פֶּערְגְנִיגֶען !

גיאזעפַּע: דוּא דַארְפְסְט דִיךְ נִישְׁט לֶערְנֶען אַזָאלְכֶע זַאכֶען, קוּם אַהֵיים דָא אִיז פִינְסְטֶער מֶען פִינְטֶעלְט מִיט דִיא אוֹיגֶען, בֶּאֱמֶת אִיךְ בִּין דָאךְ אַ אַלְטֶער מַאן אַ חָכָם, אוּנ אִיךְ הָאבּ פוּנְדֶעסְטְוֶועגֶען פֶערְשְׁטַאנֶען אוּנ הָאבּ גֶענוּמֶען אַ יוּנְג וַוייבֶּעל, וַוייל אִיךְ הָאבּ פֶּערְשְׁטַאנֶען אַז אָהן אַ וַוייבּ אִיז שְׁלֶעכְט, ס'אִיז נִישְׁט דָא וֶועמֶען גוּט מָארְגֶען צוּ זָאגֶען, ס'אִיז נִישְׁט דָא וֶוער עֶס זָאל אַ קְנֶעפִּיל צוּ נֵייעֶן !

יואנא: אַזוֹי, נוּר צוּלִיעבּ דֶעם, צוּלִיעבּ אַ קְנֶעפִּיל הָאט מֶען חֲתוּנָה ?

גיאזעפַּע: אִיךְ קֶען נִישְׁט לֵייקֶענֶען, ס'אִיז נָאךְ דָא אַ שְׁטִיקֶעל וִוינָאדֶע אָבֶער צָרוֹת אוֹיךְ.

יואנא: בֵּייא אִיהם אִיז נוּר דָאס וַוייבּ, אוּנ דָאס וַוייבּ — בֵּייא אַנְדֶערֶע אִיז אַ פֶּערְגְנִיגֶען מֶען הָאט קִינְדֶערְלִיךְ נָאךְ דֶער חֲתוּנָה מֶען צִיהט זַייא אוֹיף מֶען חָאוֶועט זַייא, מֶען שְׁפִּיעלְט זִיךְ מִיט זַייא, אוּנ עֶר וִויל נוּר אִיךְ זָאל זִיךְ מִיט אִיהם שְׁפִּיעלֶען.

גיאזעפּע: גֶעוִוים נוּר מִיט מִיר דַארְפְסְטוּ דִיךְ שְׁפִּיעלֶען ! (ביידע זינגען דועט)

ער:
וָואס טוֹיג מִיר קִינְדֶער אִיךְ דַארְף זַייא
אוֹיף שֵׁיינֶע רֵיינֶע כַּפָּרוֹת,
אוֹיף דֶער עֶלְטֶער וֶועלֶען מִיר בֵּייא זַייא זַיין
אוֹיף גְרוֹיסֶע צָרוֹת.

זיע:
נַיין עֶס אִיז אַ פֶּערְגֶענִיגֶען צוּ הָאבֶּען קִינְדֶערְלֶעךְ
מֶען טְהוּט אָן פוּן זַייעֶרֶע חָכְמוֹת
פוּן דִיא וִוינְדֶעלֶעךְ,
מֶען צִיהט זַייא אוֹיף, מֶען חָאוֶועט זַייא אוֹיף
דֶערְנָאךְ הָאט מֶען זַייא חֲתוּנָה גֶעמַאכְט
אוּנ פוּן דִיא קִינְדֶער נָאךְ קִינְדְס קִינְדֶער
אַזוֹי אִיז דָאס אַ פְּרַאכְט (ביס: עס איז א פערגעניגען).

ביידע: עֶס אִיז אַ פֶּערְגֶענִיגֶען.

זיע: אָבֶּער מִיר אַלֵיין וִויא אַ שְׁטֵיין
פֶּע עֶס אִיזְט נִישְׁט שֶׁעהְן,
אוֹיף דֶער עֶלְטֶער אוּן אַ גְרוֹיס וְוינְדֶער
מֶען הָאט אַ צִישְׁפַּאר בַּייא דִיא קִינְדֶער.

ער: מִיט טַאטֶע מַאמֶע שֶׁעהמְט מֶען זִיךְ
מֶען שִׁיקְט זַייא שְׁלָאפֶען אִין דֶער קַאלְטֶער קֶעךְ.

ביידע: אֵיידֶער קִשֶׁען קִינְדֶערְלֶעך פִּיטְשֶׁע פִּיטְשֶׁעוְנִיוּנְקַאלֶעךְ
קִישֶׁען וֶועל אִיךְ בֶּעסֶער מֵיין וַוייבַּאלֶע מֵיין וַוייבִּינוּנְקַאלֶע.

(בּיס: טאנץ אב).

גראציע. גאנזועלא.

(וועהרענד מוזיק שפיעלט, שפריכט אלעס ביז אויף צייכען צום געזאנג נומער).

גראציע: הִיער אִיז דוּנְקֶעל, פוּן דַאנֶען אִיז וֶועהר גוּט צוּ בֶּעאָבַּאכְטֶען...
מֶען שְׁטֵעהט שוֹין אוֹיף פוּן דֶעם טִישׁ, חַ חֵ הַ זַייא הָאבֶּען גֶעגֶעסֶען אוּן גֶעטְרוּנְקֶען, אוּן גָאטֶעס דִיעֶנֶער גְרַאצְיֶע הָאט גֶעוָוארְגְט פַאר דִיא הֵיילִיגֶע זַאכֶען... גָאט! עֶר גֵעהט אַהֶער אַלֵיין — דִיא עֶנְגְלֶען אִין הִימֶעל הֶעלְפֶען אוּנְז גָאנְזֶועלָא זַייא פָּארְבֶּערֵייטֶעט, אַ גָאלְדֶענֶע טְהַאט זָאל מִיט דֶעם גָאלְדֶענֶעם שְׁוֶוערְד עֶרְפִילְט וֶוערֶען. (ביידע פערשטעקען זיך).

(מאראלעס, מיט בעדעקטען קאפף).

מאראלעס: דָא אִיז דוּנְקֶעל, אָבֶּער אִין דֶער פִּינְסְטֶערְנִיס אִיז וֶועהר אַנְגֶע־
נֶעהם וֶוען אַ מֶענְשׁ וִויל בְּלַייבֶּען מִיט זַיינֶע גֶעדַאנְקֶען, אָה מִרְיָם וֶוען
דוּא זָאלְסְט וִויסֶען וִוי אִיךְ לֵיידֶע... (ערהערט גערויש פון גראציע) וָואס
אִיז דָאס?

גראציע: אִיךְ בִּין עֶס דָאן פַּאטְרִיקָא גְרַאצְיֶע.

מאראלעס: וָואס פֶערְלַאנְגְט אִיהר פָאן מִיר (זוכט די שווערד).

גראציע: (חאפּט איהם ביי די הענד) מִיר דִיא טְרַייֶע דִיעֶנֶער גָאטֶעס פֶערְ־
לַאנְגֶען דָאס נוּר דֶער לִיעבֶּער גָאט זָאל הֶערְשֶׁען אוֹיף דֶער וֶועלְט
אוּן אַלֶע זַיינֶע פַיינְדֶע אוּנְד גֶעגְנֶער זָאלֶען אוֹיסְגֶערָאטֶעט וֶוערְדֶען,
גֶעצֶער־דִיעֶנֶער דֶער הֵיילִיגֶער טְרִיבּוּנַאל הָאט דִיךְ צוּ טוֹיד פֶערְאוּרְ־
טֵיילְט, אוּן דוּא זָאלְסְט שְׁטֶערְבֶּען.

(גאנזועלא שטעכט איהם מיט סעבאסטיאן׳ס שווערד, לאזט ליעגען דיא שווערד
אין לויפט אב. אויף מאראלעס לעצטע געשרייא ערשיינט אפיציער).

אפיציער: װער האט דא געשריגען? הא װאס איז דא אזוי פינסטער? (אב)

(סעבאסטיאן שפריכט אויפגערעגט. מוזיק שפיעלט).

סעבאסטיאן: דא ערגעץ האב איך מיין גאלדענעם שװערד אװעק געװארפען (זוכט) װיפיעל ליכט איז דא פריהער געװען און יעצט איז פינסטער גראדע װיא אין מיינער װעלט! עס װאר זעהר אונבעקװאנען פאן מיר דעם קעניג'ס געשענק װעקצושמייסען (ערהערט טאדעס קרעכץ פון מאראלעס) װאס איז דאס? (פאנגט אן צו זינגען) װאס זעה איך איז עס קיין טרוים? גאט שטעה מיר ביי!

(אפיציער ערשיינט).

אפיציער: (זינגט) מארד! מארד! מארד!
סעבאסטיאן'ס שװערד מיט בלוט!
שנעלער ליכט גיבט אהער! (קאהר ערשוינט).

קאהר: מארד מארד װאס װעהען װיר,
איין מארד דא געשעהען,
אונזער מאראלעס איז טויד,

סעבאסטיאן: מאראלעס מיין גאט! ערמארדעט יעצט,
װיא שרעקליך איז דאס, איך בין פערװירט
א גאט שטעה מיר יעצט ביי און שטיצע מיך
ערבארמען! מיין גוטער גאט —
זייא מיר גנעדיג, (קעניג ערשיינט)

קעניג: װאס איז געשעהען ערקלערט מיר
א שנעלער שפריכט װאס איז געשעהן
װער האט צערשטערט אונזער פעסט?

קאהר: איין מארד איז יעצט געשעהן,
מאראלעס איז טויד,
אך א שרעק א מארד טהאט קעניג!

(אמבראזיע ערשיינט בעטראכט מאראלעס'ן).

קעניג: (זינגט) אך מאראלעס ערמארדעט
שמיעדעט איהם אין קעטען גלייך
װאס האסטו יעצט געטהון,

דִיא וַואהרְהַייט שְׁפְּרִיךְ
זָאוַואס עֶרְוַוארְטֶען, וֶוער הָאט עֶס גֶעדֶענְקְט
פָּאטֶער אַמְבְּרָאזִיע! גִיבְּט עֶס קֵיינֶע הָאפְנוּנְג מֶעהר!

אמבראזיע? אָ קֶענִיג עֶס גִיבְּט קֵיינֶע הָאפְנוּנְג מֶעהר,
פְרֵיינְד מַארַאלֶעס אִיז טָאד,
גֶעשִׁיעדֶען אוֹיף אִימֶער אִיז עֶר פָאן אוּנְז.

(און צווישען מוזיק נעמט אוינעם פון קאהר זינגט צו איהם אקארט).
אָ מֵיינֶע בְּרוּדֶער יְהוּדָה מִיר הָאבֶּען
יֶעצְט נָאר דָאס צוּ טְהוּן,
פוּן קְלָאסְטֶער אִיהם צוּ נֶעהמֶען,
אוּן צוּ קֵבֶר יִשְׂרָאֵל
אִיהם אוֹי נוּר בְּרֶענְגֶען. (געהט אב קומט מיט מרים).

קאהר: שְׁלֶעפְּט אִיהם גִיךְ אַוֶועק פוּן דַאנֶען,
נֶעמְט דֶעם מֶערְדֶער, נִישְׁט גֶעשְׁטַאנֶען,
עֶר הָאט אִיהם עֶרְמָארְדֶעט
בֶּעשְׁטְרָאפֶּען דַארְף מֶען אִיהם דֶעם מֶערְדֶער
אִיהם טֶעטֶען אִיהם טֶעטֶען זָאפָארְט.

סעבאסטיאן: נֵיין נִישְׁט אִיךְ בִּין שׁוּלְדִיג נֵיין נִישְׁט אִיךְ
אַךְ פֶערְלָארֶען יַא רֶעטוּנְגְסְלָאז פֶערְלָארֶען
פֶערְבְּרֶעכֶער בִּין אִיךְ יֶעצְט אָ וֶועלְכֶע שְׁמַאךְ,
אוּנְשׁוּלְדִיג בִּין אִיךְ יֶעצְט אָ קֶענִיג עֶרְלוֹיבּ עֶס מִיר,
הֶערְט מִיךְ אַלֶע וָאס אִיךְ אַייךְ זַאגֶע
דִיא וַואהרְהַייט אִיז עֶס נוּר גְלוֹיבְּט
אוּנְד נוּן זָאל גֶעשֶׁעהן גָאטֶעס ווִילֶען
רֵיין זִינְד מַיינֶע הֶענְדֶע דָאס שְׁוֶוערֶע אִיךְ אַייךְ
רֵיין זִינְד דִיעזֶע הֶענְדֶע פוּן דִיעזֶען מָארְד
רֵיין זִינְד מַיינֶע הֶענְדֶע דָאס שְׁוֶוער אִיךְ בַּייא גָאט.

קאהר: הֶערְט אַלֶע דֶעם מֶערְדֶערְ'ס לִיגֶען וָאס עֶר זָאגְט
מַארַאלֶעס אִיז דוּרְךְ אִיהם טָאד
אַ גוּטֶער מֶענְשׁ וָאס פַאר אַיין עֶנְדֶע,

בוּנְד אִיהם אִין קֶעטֶען,
מִיט דִיא פִּים אִיהם טְרֶעטֶען,
שְׁלֶעפְּט אִיהם גִיךְ אַוֶועק פוּן דַאנֶען,
שְׁמִיעדֶעט אִיהם שְׁנֶעל אִין קֶעטֶען,
טְרַייבֶּען אִיהם פָאְרט, פָארְט פוּן דַאנֶען,
אִיהם פֶערְיָאגֶען צוּם טוֹיד שְׁלָאגֶען,
שְׁלֶעפְּט אִיהם וֶועק פָארְט פָארְט. (פאזיציאן)

(פ א ר ה א נ ג).

ענדע דעס צווייטען אקטעס.

אַקְט. III.

(טראָהן, זאַל בײם קעניג, אונ געריכטס-האָפּבעאמטע).

(ריכטער. קעניג. קעניגין. קאָהר).

קאָהר: (זינגט) פִּיר דֶעם קֶענִיג אונ פִּיר אונְזֶער לַאנְד
בֶּעטֶען מִיר דָא אַלֶע יֶעצְט,
גָאט גִיבּ אִיהם גֶעזוּנְד אִין יָאהרֶען פִיעל,
גְלִיק אונ זֶעגֶען אוֹיף אַלֶע וֶועגֶען,
הָאךְ לֶעבֶּע אונְזֶער קֶענִיג, אונְזֶער שִׁיצֶער
פוּן אונְזֶער לַאנְד,
הָאךְ לֶעבֶּע דָאס לַאנְד (בּיס).

קעניג: (פּראָזאַ) מַאן בְּרִינְגֶע דֶעם בֶּעשוּלְדִיגְטֶען (דיענער אב קומען מיט סעבאסט.) דָאן סֶעבַּאסְטִיַאן, דוּא בִּיזְט בֶּעשוּלְדִיגְט אַם 17 סֶעפְּטֶעמְבֶּער דֶעם בֶּעוואוּסְטֶען גֶענֶערַאל מַארַאלֶעס עֶרְמָארְדֶעט צוּ הָאבֶּען, בֶּעקֶענְסְט דוּא דֵיינֶע שוּלְד?

סעבאסטיאן: אִיךְ בִּין אוּנְשוּלְדִיג, מַאיֶעסְטֶעט!

קעניגין: יֶעדֶער בֶּעשוּלְדִיגְטֶער הָאט דָאס רֶעכְט אֵיינֶעם פוּן אוּנְזֶערֶע יוּרִיסְטֶען זִיךְ צוּם פֶערְטֵיידִיגֶער צוּ וֶועהלֶען.

סעבאסטיאן: מַאיֶעסְטֶעט! נִיכְט אֵיין אַדְוָואקַאט זָאל מֵיין פֶערְטֵיידִיגֶער זַיין פִיר מֵיינֶע אוּנְשוּלְד — נוּר פִיר ווִירְקְלִיכֶע פֶערְבְּרֶעכֶער זִינְד יוּרִיסְטֶען גֶעשַׁאפֶען, אִיךְ בִּין קַיין פֶערְבְּרֶעכֶער!

קעניג: זָאל מֶען דֶען עֶרְשְׁטֶען צֵייגֶען פָארְפִיהרֶען (דיענער אב קומט מיט אָפיציר).

אפיציער: אִין יֶענֶע שְׁרֶעקְלִיכֶער נַאכְט בִּין אִיךְ גֶעוֶוען וַואכְאָפִיצִיֶער, אִיךְ בִּין זָעהר אָפְט גֶעגַאנְגֶען פַאר דֶעם קֶענִיגְס אַפַּארְטֶעמֶענְט אִין גַארְטֶען

אוּנ וֶוען אִיךְ בִּין גֶעגַאנְגֶען אַיינְלַאדֶען דִיא גֶעסְט צוּם טִישׁ הָאבּ אִיךְ בֶּעמֶערְקְט וִויא דָאן סֶעבַּאסְטִיַאן אוּנ דֶער גָאטְזֶעלִיגֶער מַארַאלֶעס הָאבֶּען צְווִישֶׁען זִיךְ זֶעהר אַ פֵיינְדְלִיךְ גֶעשְׁפְּרֶעךְ גֶעפִיהְרְט, בֵּיידֶע מֶענֶער הָאבֶּען שְׁוֶוערְדֶע גֶעצָאגֶען, אַבֶּער דָאנַא מַארְיָע הָאט זִיךְ צְווִישֶׁען זֵייא גֶעוָוארְפֶען אוּנ הָאט אוֹיסְגֶעשְׁרִיעֶן: סֶעבַּאסְטִיַאן! בֵּייא דִיעֶזֶעם וָוארְטֶע הָאט דֶער בֶּעשׁוּלְדִיגְטֶער זַיין שְׁוֶוערְט וֶועג גֶעוָוארְפֶען, מִיט אַ צֵייט שְׁפֶּעטֶער נָאךְ דֶעם אַבֶּענְדְמַאהל, הָאבּ אִיךְ דֶערְהֶערְט אִין גַארְטֶען אַ שְׁרֶעקְלִיךְ גֶעשְׁרֵייא וֶוען אִיךְ מִיט מֵיינֶע לֵייטֶע זֶענֶען אַהִין גֶעקוּמֶען הָאבֶּען מִיר גֶעפוּנֶען דָאן מַארַאלֶעס טָאדְט — עֶס וַואר גֶעוִוים אַ מֵייכֶעל־מָארְד, אִין דֶער וואוּנְדֶע הָאט גֶעשְׁטָאכֶען סֶעבַּאסְטִיַאנְס גָאלְדֶענֶע שְׁוֶוערְד, וֶועלְכֶעס עֶר הָאט דֶעם זֶעלְבֶּען אַבֶּענְד פוּן זַיינֶער מַאיֶעסְטֶעט עֶרְהַאלְטֶען! סֶעבַּאסְטִיַאן אִיז גֶעלֶעגֶען נֶעבֶּען דֶעם טוֹיטֶען קֶערְפֶּער פֶערְווִירְט אָהנֶע הוּט, זַיינֶע קְלֵיידֶער אוּנ הֶענְדֶע וַוארֶען מִיט בְּלוּט בֶּעפְלֶעקְט.

קעניגין: וִויא אַזוֹי, סֶעבַּאסְטִיַאן, הָאסְטוּ גֶעקֶענְט זַאוַואס טְהוּן?

סעבאסטיאן: מֵיינֶע הֶענְדֶע אוּנ קְלֵיידֶער וַוארֶען מִיט בְּלוּט בֶּעפְלֶעקְט. דָאס אִיז וַואר — דָאס אִיךְ מִיט מַארַאלֶעס'ן אֵיין פֵיינְדְלִיךְ גֶעשְׁפְּרֶעךְ גֶעפִיהְרְט הָאבּ, דָאס אִיזְט אוֹיךְ וַואהר, אָבֶּער דָאךְ בִּין אִיךְ נִישְׁט דֶער מֶערְדֶער פוּן מַארַאלֶעס'ן, אֵייעֶרֶע צֵייגֶען זֶענֶען מֶענְשֶׁען, מֵיין צֵייגֶע אִיזְט גָאט!

קעניג: מֶען זָאל דֶען צְוֵוייטֶען צֵייגֶען רוּפֶען. (גיאזעפע קומט ערשראָקען).

גיאזעפע: עֶרְבַּארֶעמְט אֵייךְ אִיבֶּער מִיךְ, אִיךְ בִּין נִישְׁט שׁוּלְדִיג.

העניג: רוּהִיג! קֵיינֶער בֶּעשׁוּלְדִיגְט דִיךְ נִישְׁט.

ריכטער: שְׁוֶוער אַז דִיא וֶועסְט זָאגֶען דִיא רֵיינֶע וַואהְרְהַייט וִויא פָאר דֶעם אַלְמֶעכְטִיגֶען גָאט!

העניג: (צייגט אויף סעבאסטיאן) קֶענְסְט אִיהם?

גיאזעפע: אוֹיבּ אִיךְ קֶען אִיהם? עֶס אִיז דָאסְזֶעלְבֶּע וִויא מֶען זָאל פְרֶעגֶען אַ מֶענְשֶׁען צִי עֶר קֶען זַיין אֵייגֶענֶע נָאז! — אַ אֵייגֶענֶע נָאז אוֹיבּ זִיא אִיז נִישְׁט שְׁטַארְק אוֹיסְגֶעצוֹיגֶען זֶעהט מֶען זִיא נוּר דוּרְךְ דֶעם שַׁאטֶען, אוּנ אִיךְ הָאבּ אִיהם גֶעזֶעהן כִּמְעַט יֶעדֶען טָאג, אִיךְ הָאבּ אִיהם גֶעקָאנְט וֶוען עֶר הָאט נָאךְ נִישְׁט גֶעטְרָאגֶען דִיא אָפִיצִיעֶרְסְקֶע הוֹיזֶען;

קעניג: ווייסטו עפּעס וועגען מאָרד?

גיאָזעפּע: יאָ! איך ווייס אַז דער ערמאָרדעטער מאַראַלעס איז ערמאָרדעט געוואָרען אויף מוידט!

קעניג: און ווער האָט איהם ערמאָרדעט?

גיאזעפּע: איך ברעך מיר דעם קאָפּף שוין שטונדען לאַנג, און קען נישט טרעפען ווער עס האָט איהם ערמאָרדעט, — אָבער דוא זאָלסט נישט קענען אויסגעפונען איז מיר טאַקי אַ חדוש!

קעניג: וואָרען פיליכט אורזאַכען וועלכע זאָלען אויפרייצען דיינע הערצען געגען מאַראַלעס?

גיאזעפּע: די ערשטע אורזאַכע איז אַ יונג, שעהן ווייבעל!

ריכטער: (צו די איבריגע) איהר הערט?

גיאזעפּע: ווער עס האָט אַ שיין ווייבעל איז היינט נישט זיכער מיט דעם לעבען!

ריכטער: האָט מאַראַלעס געהאַט אורזאַכע צו אייפערן?

גיאזעפּע: אייפערזיכטיג! פונ'ם זינען קען מען פון ווייא אראב, געהסטו מיט דיין ווייב אין גאַס — קוקען ווייא, עס הייבט זיך אָן מיט'ן קוקען עס לאָזט זיך אוים מיט'ן קוקען!

קעניג: גענוג, ברענגט דיא ווייטערע צייגען, (יואנא קומט) שוועסטער מיין קינד, אַז דיא וועסט זאָגען דעם אמת, וואָס ווייסטו אין דיעזער מאָרד-אַנגעלעגענהייט?

יואנא: ענטשולדיגט איך בין אַ יונגע פרוי, איך ווייס נישט אפשר פּאַסט נישט פאַר אַ יונגע פרוי?

קעניג: קענסטו דעם בעשולדיגטען?

יואנא: ער איז נישט שולדיג, איהר מעגט מיר גלייבען.

קעניג: איך פרעג דיך, קענסטו איהם?

יואנא: אויב איך קען איהם! ווען ער איז געווען נאָך אַזאַ יונגעל האָב איך מיך מיט איהם שוין געשפּיעלט!

גיאזעפּע: איך וואָלט עס נישט בעדאַרפט ערלויבען.

יואנא: ער איז געווען שטענדיג אַ גוטער, אַ שטילער, אַ... פליג אויף דער

וואנד האט ער נישט זאטשעפעט, מען דארף זיין בלינד און משוגע צו גלייבען אז ער האט א מענשען ערמארדעט!

העניגין: ווייסטו נישט, אפשר האט איהם איינע פערברעכערישע ליעבע געטריעבען צו דעם פערברעכען?

יואנא: עדלע מענשען נעמען אליין אן דיא כפרה פאר זייער ליעבע זייא ויפצען קרעכצען, זייא קוקען אויף דער לבנה, אבער זייא טהון קיינעם קיין שלעכטס איבער זייער ליעבע, גלויבט מיר ער איז אונשולדיג!

(דיענער רופט גראציע).

העניג: דאן פאטריקא גראציע, איהר זייט איינער פון דיא וויכטיגסטע צייגען אין דעם פראצעס.

גראציע: איך וועל מיך גליקליך שעצען, אויב איך וועל קענען מיט מיינע קליינע קרעפטע דער וואהרהייט דיענען, איך שווער איך וועל אלעס ריכטיג ערצעהלען.

הענינין: איך מוס אייך אויפמערקזאם מאכען מיינע העררן, דאס דיעזער צייגע ערצעהלט אונגלייבינע זאכען פון מיינער יונגער פריינדין וויטווע מאראלעס!

גראציע: איך צווייפלע נישט, דאס אליין דאנא מאריע וועט נישט וואגען מיינע ווארטע אבצולייגען, זאל מען זיא אליין פרעגען.

קעניגין: זיא איזט זעהר קראנק, איך פערלאנג מען זאל זיא פון דיעזער שווערער לאסט בעפרייען.

קעניג: ענטשולדיגע, איהרע אייגענע עהרע פאדערט זיא זאל אליין ער־שיינען און אלעס פארערצעהלען, זאל מען זיא רופען. (דיענער אב).

יואנא: זעה, ער שטעהט נעביך קוים אויף דיא פיס.

גיאזעפע: מען וועט איהם אויפהענגען וועלען זיך זיינע פיס שוין אויסרוהען.

(מרים קומט מיט דיענער).

קעניגין: ארמעס קינד! דוא פיהלסט דיך זעהר שלעכט איך ערלויבע דיר געבען מיר צו זעצען.

מרים: דאנקע מאיעסטעט (בלייבט שטעהען)

העניג: דאנא מאריע קענסטו דעם מאן?

מרים: יא....!

קעניג: עֶר אִיז בֶּעשׁוּלְדִיגְט. דֵיינֶען מַאן עֶרְמָארְדָעט צוּ הַאבֶּען גְלֹויבְּסְט דוּא עֶס?

מרים: עֶס אִיז מִיר וֶעהר שְׁוֶוער צוּ גְלֹויבֶּען אַז דָאן סֶעבַּאסְטִיאַן דֶע סֶע־וִילַא זָאל אֵיין מֶערְדֶער זַיין, אָבֶּער נָאךְ שְׁוֶוערֶער אִיז מִיר צוּ גְלֹויבֶּען דָאס וֶוען עֶר וִוירְקְלִיךְ דִיעזֶען מָארְד בֶּעגַאנְגֶען הָאט, קֵיין מוּטְה הָאבֶּען זָאל, דִיעזֶעס אָפֶּען צוּ גֶעשְׁטֶעהֶען, אוּנְד אָהנֶע פוּרְכְט דִיא שְׁטְרַאפֶע צוּ עֶרְוַוארְטֶען!

סעבאסטיאן: דָאנַא מַארְיֶע אִיךְ בִּין אוּנְשׁוּלְדִיג!

מרים: עֶס אִיזְט וַואר, נִיכְט עֶר הָאט דִיעזֶען מָארְד, דִיעזֶען שֶׁענְדְלִיכֶען מָארְד בֶּעגַאנְגֶען.

קעניג: אֵיינִיגֶע צֵייגֶען בֶּעהוֹיפְּטֶען, דָאס דֶער בֶּעשׁוּלְדִיגְטֶער הָאט גֶעוַואגְט דִיךְ צוּ פֶערְפָאלְגֶען מִיט אַ פֶערְבְּרֶעכֶער־לֵיידֶענְשַׁאפְט. עֶס טְהוּט מִיר וֶעהר לֵייד, אָבֶּער דוּא וִוירְסְט אֵיינִיגֶע פְרַאגֶען בֶּעאַנְטְ־וָוארְטֶען מִיסֶען, שְׁוֶוער דָאס דוּא וִוירְסְט דִיא רֵיינֶע וַואהְרְהַייט זָאגֶען

מרים: שְׁוֶוערֶען... אִיךְ... אוּנְד דַאן אַלֶעס, וֶועגֶען אוּנְזֶער פֶערְהֶעלְטְנִיס עֶרְצֶעהלֶען — דָאךְ זָאל אִיךְ אָפֶען גֶעשְׁטֶעהֶען, דָאס עֶר הָאט מִיךְ גֶעלִיעבְּט — אָבֶּער נַיין נַיין! עֶר אִיזְט קֵיין מֶערְדֶער, אוּן וֶוען אִיךְ זָאל זָאגַאר מִיט מַיין לֶעבֶּען פַאר מַיין גְלוֹיבֶּען בֶּעצָאהלֶען וֶועל אִיךְ דָאךְ נִישְׁט שְׁוֶוערֶען — מַיין לֶעבֶּען הָאט קֵיין וֶוערְטְה!

קעניגין: זֶעהט וִויא בְּלַאס זִיא אִיז מִיר הַאבֶּען גֶענוּג צֵייגֶען אָהנֶע אִיהר!

גראציע: זָאל מִיר עֶרְלוֹיבְּט זַיין צוּ זָאגֶען דָאס מַיינֶע בֶּעוַוייזֶע עֶרְשְׁט דַאן אֵיין וֶוערְטְה הָאבֶּען, וֶוען דָאנַא מַארְיֶע וִוירְד דִיא וַואהְרְהַייט זָאגֶען, וֶועגֶען אִיהרֶע פֶערְהֶעלְטְנִיסֶע מִיט דָאן סֶעבַּאסְטִיאַן דֶע סֶעוִוילַא!

קעניגין: אִיךְ וַוייס דִיא וַואהְרְהַייט וֶועגֶען דִיעזֶע פֶערְהֶעלְטְנִיסֶע, אוּן אִיךְ דִיא קֶענִיגִין פָאן קַאסְטִילִיֶען קַאן שְׁוֶוערֶען, דָאס זִיא אִיזְט רֵיין, אוּנְשׁוּלְדִיג רֵיין.

קעניג: דֶעסְטָא בֶּעסֶער וִוירְד עֶס זַיין וֶוען זִיא אַלֵיין וִוירְד דִיא וַואהְרְהַייט גֶעשְׁטֶעהֶן, שְׁוֶוערֶע בַּיים הֵיילִיגֶען עֶוַואנְגֶעלְיָאם!

מרים: שְׁוֶוערֶען בַּיים הֵיילִיגֶען עֶוַואנְגֶעלְיָאם, עֶס וֶועט זַיין אַ בֶּעטְרָאג, וֶוען

איך וועל דאס טהון איך קען נישט שווערען דען עס איזט מיר פערבאטען!

אלע: וואס בעדייטעט דאס?

מרים: דאס בעדייטעט, איך בין איינע יודין, און דער גאט פון יודישען פאלק איז אויך מיין גאט...

קעניג: יעצט קען איך איבער דיין אורטייל נישט מעהר ענטשיידען, דוא געהערסט צו דער אינקוויזיציאן — דאן פאטריקא גראציע מעגע פיר דיינע וועלע זארגען.

פערוואנדלונג.

(קאָרידאָר אין קעניגליכעס פּאַלאַץ, מרים ווירד געפיהרט דאַמען, דיענער, קאהר, ארגעל).

מרים: אַלֶע בֶּעטֶען דָארְט גָאט, עֶר זָאל זַייא פֶּערְגֶעבֶּען דִיא עֶרְנִיעדְרִיגוּנְג דוּרְךְ מִיר, דוּרְךְ אֵיינֶע אוּנְווִירְדִיגֶע יוּדִין, דַאכְט זִיךְ דִיא יוּדֶען זֶענֶען אַזוֹי קְלַיין אוּן שְׁוַואךְ, אוּן גָאט אִיז גְרוֹיס אוּן שְׁטַארְק, ווִיא קֶענֶען מֵיינֶע רֵייד פַּאר אִיהם אַזוֹי גֶעפֶעהְרְלִיךְ זַיין — אִיהר הֶערְט! אִים נָאמֶען גָאטֶעס קְלִינְגְט זַייעֶר גֶעבֶּעט־לִיעד אַזוֹי זִיעס! אַזוֹי מִילְד! אוּן אִים נָאמֶען פוּן דֶעם זֶעלְבֶּען גָאט זֶענֶען זַייעֶרֶע טְהַאטֶען אַזוֹי שְׁלֶעכְט אוּן גְרוֹיזַאם, אִיךְ וַויים — בַּאלְד ווֶעלֶען קוּמֶען דִיא שְׁוַוארְצֶע מֶענְשֶׁען נָאךְ מִיר, מֶען ווֶעט מִיךְ מַארְטֶערְן, אוּם פָּאן גָאט דֶער לִיעבֶּע (געראָיש) זַייא קוּמֶען שׁוֹין נָאךְ דֶער זִינְדִ־גֶער יוּדִין!...

(אײפּטריט קעניגין. מרים פאַלט צוריק).

קעניגין: (צו דיא דאמען) פֶּערְלַאסְט אוּנְז (דאמען אונד דיענער אַב) גָאט אִין הִימֶעל! בִּיזְטוּ ווִירְקְלִיךְ אֵיינֶע יוּדִין? מַארְיֶע!

מרים: יָא מַאיֶעסְטֶעט! אִיךְ וַואגֶע יוּדִין צוּ זַיין.

קעניגין: אֵיינֶער יוּדִין הָאט דִיא קֶענִיגִין אִיהרֶע פְרֵיינְדְשַׁאפְט גֶעשֶׁענְקְט אָה ווֶעלְכֶע שַׁאנְדֶע! אָבֶּער וַוארוּם הָאסְטוּ מִיר פְרִיהֶער דִיא וַואהְרְ־הַייט נִישְׁט גֶעזַאגְט?

מרים: אִיךְ הָאבּ נִישְׁט גֶעווָאלְט פֶּערְלִיעֶרֶען דִיא פְרֵיינְדְשַׁאפְט פָאן דֶער קֶענִיגִין.

קעניגין: מַארְיֶע! וַוייסְט דוּא בַּאלְד ווֶעט דִיךְ דִיא הֵיילִיגֶע אִינְקְווִיזִיצִיאָן פָארְדֶערְן, ווֶעה, זַייא ווֶעלֶען דִיךְ זֶעהר מַארְטֶערְן!

מרים: אוּנְזֶער עֶוִּ־גֶעס שִׁיקְזַאל אִיז, גֶעפְּלַאגְט אוּנְד גֶעמַארְטֶערְט צוּ ווֶערֶען.

קעניגין: פֶערשְׁפְּרֶעךְ מִיר יֶעצְט דַיין גְלױבֶּען צוּ פֶערְלַאסֶען, דַאן װֶערְדֶע אִיךְ טְרַאכְטֶען דִיךְ צוּ רֶעטֶען.

מרים: נַיין מַאיֶעסְטֶעט אִיךְ װֶעל אַלְס יוּדִין שְׁטֶערְבֶּען, און זָאגַאר װֶען אַייער גְלױבֶּען זָאל מִיר גְלִיק פֶערְשַׁאפֶען, הֶעטֶע אִיךְ עֶס מִיר אױךְ נִישְׁט עֶרְלױבְּט.

קעניגין: דוּמֶעס קִינְד! דָאס גֶערִיכְט הָאט זַיינֶע זִיצוּנְג פֶערְשָׁאבֶּען פִּילֵייכְט װִירְד מַאן אִיהם אוּנְשׁוּלְדִיג פִינְדֶען, דַאן קֶענְסְטוּ מִיט דַיין גֶעלִיעבְּטֶען גְלִיקְלִיךְ זַיין.

מרים: נַיין קֶעניגִין, דֶער װָאס פֶערְשְׁטָאסְט זַיין גְלױבֶּען צוּלִיעבּ פֶערְזֶעהנְ־לִיכֶען גְלִיק, דֶער פֶערְדִיעַנְט נִישְׁט גְלִיקְלִיךְ צוּ זַיין!

קעניגין: דִיא זָאגְסְט נוּר דַאפִּיר װֵייל זַייט דַיינֶער פְּרִיהֶעסְטֶען קִינְדְהֵייט הָאט מֶען דִיךְ גֶעלֶערְנְט אוּנְז צוּ הַאסֶען, אִיךְ װֶעל דִיךְ אִיבֶּערְגֶעבֶּען אֵיינֶעם, װֶעלְכֶער װֶעט דִיךְ לֶערְנֶען אוּנְזֶער גְלױבֶּען לִיעבֶּען! (קלאפּט מיט דיא הענד) הֶער װֶער אִיזְט דָארְט? זָאגְט, דֶער פַּאטֶער אַמְבְּרָאזִיע קֶען שׁוֹין אַרַיין קוּמֶען.

(אויפטריט אמבראזיע).

מרים: (פריידיג) אַמְבְּרָאזִיע אָ גוּטֶער גָאט!

קעניגין: אִיז דִיר דֶער מַאן בֶּעקַאנְט? דוּא װִירְסְט דִיךְ אִיבֶּערְצֵייגֶען דָאס עֶס אִיז אֵיינֶע עֶהרֶע מִיט זָא אַ גֶעטְרִיבֶען מַאן צוּ אֵיין גְלױבֶּען צוּ גֶעהֶערֶען!

אמבראזיע: קֶענִיגִין! אִיךְ הָאפֶע זִיא װִירְד מֵיינֶע גְלױבֶּענְס־גֶענָאסִין זַיין.

קעניגין: מִיט דִיזֶער הָאפְנוּנְג פֶערְלָאז אִיךְ אַייךְ! (אב)

מרים: פַּאטֶער אַמְבְּרָאזִיע, דִיא קֶענִיגִין הָאט רֶעכְט עֶס אִיז אֵיינֶע עֶהרֶע מִיט אַייךְ צוּ אֵיין גְלױבֶּען צוּ גֶעהֶערֶען!

אמבראזיע: שַׁא... מִרְיָם! דוּא הָאסְט הֵייטֶע אַ גְרױסֶען פֶעהלֶער גֶעמַאכְט פִיעל פוּן אוּנְזֶערֶע בְּרוּדֶער װֶעלֶען דוּרְךְ דִיר לֵיידֶען, דִיא שְׁרֶעקְלִיכֶע אִינְקְװִיזִיצִיאָן װֶעט בַּאלְד װֶעלֶען אױף דִיר דִיא שְׁװַארְצֶע הַאנְד לֶעגֶען, דָאס אֵיינְצִיגֶע מִיטֶעל אִיז, אִיךְ זָאל דֶער קֶענִיגִין זַאגֶען דָאס דוּ װִילְסְט דַיין גְלױבֶּען פֶערְלַאסֶען — פִּילֵייכְט װִירְד עֶס הֶעלְפֶען? אִיךְ זַאגֶע פִּילֵייכְט, װֵייל דִיא אִינְקְװִיזִיצִיאָן װִירְד דִיךְ דָאךְ פָּארְדֶערְן, װִירְד

נִיכְט דִי קֶענִיגֶען נִיכְט קֵיינֶע מַאכְט אִין דֶער וֶועלְט אִים שְׁטַאנְדֶע זַיין דִיךְ צוּ רֶעטֶען (גערוויש) וֶועה מִיר! אִיךְ הָאבּ מוֹרָא עֶס אִיז שׁוֹין שְׁפֶּעט.

(גראציע, גאנזעלא, 2 מאסקירטע מענער)

גראציע: דֶער הֵיילִיגֶער טְרִיבּוּנַאל, פְאַרְדֶערְט דִיא זִינְדִיגֶע יוּדִין! הֵיילִיגֶער פַּאטֶער אַמְבְּרָאזִיע זֶעגֶענְט מִיךְ! (אמבראזיע זעגנעט איהם).

אמבראזיע: בְּרוּדֶער גְרַאצְיֶע וִויא אִיךְ פֶערְשְׁטֶעה וִויל זִיא אִיהר גְלוֹיבֶּען פֶּערְלַאסֶען!

גראציע: ווירְקְלִיךְ, דָאס פְרֵייט מִיךְ! אָבְּוָואהל אִיהר קֶערְפֶּער וִוירְד צֶערְשְׁמֶעטֶערְט אוּן צֶערִיסֶען וֶוערְדֶען אִין שְׁטִיקֶער בִּיז זִיא וִוירְד אַלֶעס עֶרְצֶעהלֶען וָואס דָאס טְרִיבּוּנַאל וִויסֶען דַארְף, — אָבֶּער וָואס אִיזְט דֶער קֶערְפֶּער? אַשֶׁע אוּן עֶרְדֶע! אַם וֶועניגְסְטֶענְס וִוירְד אִיהרֶע זֶעעלֶע גֶערֶעטֶעט זַיין — נֶעמְט זִיא!

מרים: פַּאטֶער אַמְבְּרָאזִיע! (מאסקירטע מענשען טראגען זיא, אב).

גראציע: (אבגעהענד) אָ גֶעלָאבְּט זַייא גָאט! אִיהר זִינְדִיגֶער קֶערְפֶּער, בֶּעלַאנְגְט נָאר צוּ דֶער הֶעלֶע, אִיהרֶע זֶעעלֶע אָבֶּער וִוירְד זַיין דָארְט אִין הִימֶעל! (אב).

אמבראזיע: עַד מָתַי אֱלֹהִים! דַיין אָרִים פָאלְק וִוירְד גֶעפְּלַאגְט, פֶערְפָאלְגְט, גֶעיָאגְט אוּן דִיא שְׁוַוייגְסְט? דִיא וֶועלְט אִיזְט פֶערְפְלֵייצְט מִיט יוּדִישֶׁע טְרֶערֶען אוּן מִיט יוּדִישׁ בְּלוּט, אוּן דִיא שְׁוַוייגְסְט? אִיךְ בֶּעט דִיךְ גָאטִינְיוּ עֶנְפֶער מִיר, וִויא לַאנְג נָאךְ — עַד מָתַי אֱלֹהִים, עַד מָתַי?

פערוואנדלונג.

(ראסזעלבע בילד וויא אין פראָלאָג, אויפ'ן טיש ליעגט א טויטער קערפער, מרים אויף א האלצבעטעל זינגט עד מתי, נאך געזאנג)

(גראציע, גאנזעלאָ.)

גראציע: אַהַא זִיא וַויינְט, דָאס אִיז נִישְׁט שְׁלֶעכְט! טְרֶערֶען שְׁוַואכֶען אָב (ערבליקט דען קערפער) וֶוער אִיז דָאס?

גאנזעלא: דָאס אִיז אֵיינֶער פוּן מַאראַלֶעס דִיענֶער, עֶר הָאט נִישְׁט אוֹיס־גֶעהַאלְטֶען, הַיינְט נָאךְ הַאלְבֶּע נַאכְט וִוירְד פַאטֶער אַמְבְּרָאזֶע מִיט זַיינֶע דִיענֶער אִיהם בֶּעעֶרְדִיגֶען.

גראציע: עֶדְלֶער בְּרוּדֶער גַאנְזֶעלָא, גֶעה זֶעה אָב מֶען הָאט שׁוֹין אַהֶער גֶעבְּרַאכְט דֶעם פֶערְבְּרֶעכֶער סֶעבַּאסְטִיַאן? אִיהם וִוירְד דִיא זִינְדִיגֶע יוּדִין פִילֵייכְט עֶטְוַואס פֶערְטְרוֹיעֶן!

גאנזעלא: (אבגעהענד) מִיר שֵׁיינְט עֶר זָארְגְט מֶעהר פִיר אִיהר שֶׁעהנֶעם קֶערְפֶּער, אַלְס פִיר אִיהר זִינְדִיגֶע זֶעלֶע!

גראציע: עֶס פְרֵייט מִיךְ זֶעהר שְׁוֶועסְטֶער מַארְיֶע וָואס אִיהר הָאט עֶנְדְלִיךְ דִיא וַואהְרְהַייט פוּן אוּנְזֶער הֵיילִיג גְלוֹיבֶּען בֶּעגְרִיפֶען, אֵייעֶר זֶעלֶע הָאט אִיהר שׁוֹין דַאמִיט גֶערֶעטֶעט, אוֹיב אִיהר ווִילְט, קֶענְט אִיהר אוֹיךְ אֵייעֶר קֶערְפֶּער רֶעטֶען! אִיהר פֶערְשְׁטֶעהט?

מרים: אִיךְ פֶערְשְׁטֶעה, דָאס יֶעדֶעס וָוארְט וָואס קוּמְט אַרוֹיס פוּן אַייעֶרֶע אוּנְרֵיינֶע לִיפֶּען אִיז אַבְשֵׁיילִיךְ אוּנ גֶעמֵיין!

גראציע: (צייגט אויף דעם טויטען קערפער) אִיהר זֶעהט מַאדַאם, דָאס אִיז אֵיינֶער פוּן אֵייעֶרֶע טְרֵייעֶ דִיענֶער — דָאסְזֶעלְבֶּע עֶרְוַוארְטֶעט אֵייךְ אוֹיךְ!

מרים: דָאס אִיז קֵיין נֵייעֶס פִיר מִיךְ, אִיךְ וֵויים אַז אִיךְ דַארְף פוּן אַזֶעלְכֶע מֶענְשֶׁען וִויא אִיהר אַלֶעס עֶרְוַוארְטֶען.

גראציע: זַייא דָאךְ נִיכְט דוּם, קִינְד! וַוארוּם זָאלְסְטוּ שְׁמֶערְצֶען לֵיידֶען? וֶוען דוּא קֶענְסְט נָאךְ גֶענִיעסֶען פְרַיידֶע אוּנ פֶערְגֶענִיגֶען, וַוארוּם זָאל דַיין שֶׁעהנֶער קֶערְפֶּער פֶּערְקְרִיפֶּעלְט וֶוערֶען? וֶוען דִיא קֶענְסְט דִיר מִיט דַיינֶער רַייצֶענְדֶען שֶׁעהְנְהַייט דִיא פְרַייהַייט קוֹיפֶען, וַוארוּם זָאלְסְטוּ שְׁטֶערְבֶען, וֶוען דוּא קֶענְסְט נָאךְ גְלִיקְלִיךְ זַיין אוּנ אַ אַנְדֶערְן אוֹיךְ גְלִיקְלִיךְ מַאכֶען? אָ, דוּא פֶערְשְׁטֶעהְסְט נִישְׁט וֶועלְכֶע גֶעפִיהלֶע דוּא הָאסְט שׁוֹין פוּן לַאנְג אִין מַיין בְּרוּסְט עֶרְוֶועקְט!

מרים: (שטאָסט איהם וועג) פָארְט פוּן מִיר דוּא הֶעסְלִיךְ נִידְרִיגֶער מֶענְשׁ, דוּא הָאסְט שׁוֹין לַאנְג אִין מִיר עֶרְוֶועקְט גֶעפִיהלֶע פוּן עֶקֶעל אוּנ פֶערְאַכְטוּנְג!

גראציע: פֶערְגֶעס נִישְׁט, דוּא בִּיזְט אִין מַיינֶער מַאכְט, וֶועם קֶענְסְטוּ צוּ הִילְפֶע רוּפֶען?

מרים: אַהֶער קֶען מִיר קַיינֶער צוּ הִילְפֶע קוּמֶען, אָבֶער מַיינֶע הִילְפֶע אִיז דָא! זֶעהְסְטוּ — וֶוען דוּא צוּ מִיר נָאךְ אַיין שְׁרִיט נֶעהֶער קוּמְסְט, מַאךְ אִיךְ אַיין עֶנְדֶע צוּ מַיינֶעם לֶעבֶען! (נעמט זיך דיא קעטען ארום דעם האלז).

גראציע: טַייפֶעל! וֶוער הָאט דִיר זָא אַ לַאנְגֶע קֶעטֶע גֶעגֶעבֶען? אַלְזָא מִיר וֶועלֶען זֶעהְן, וִויא לַאנְג זִיא וֶועט נָאךְ קֶענֶען זָא בְּרַאווְ זַיין. (קלינגט, ריכטער קומען) דֶער הֵיילִיגֶער טְרִיבּוּנַאל עֶרְעֶפְנֶעט דִיא זִיצוּנְג — אוּנְרֵיינֶע יוּדִין! טְרֶעטֶע פָאר, דֶער הַיילִיגֶער טְרִיבּוּנַאל פָאדֶערְט דוּא זָאלְסְט אוֹיף אַיינִיגֶע פְרַאגֶען אַנְטְוָוארְט גֶעבֶען, וִוירְסְטוּ אַבֶער הַארְטְנֶעקִיג זַיין, זָא הָאבֶען וִויר גָאט זַייא דַאנְק גֶענוּג מִיטֶעל דִיךְ צְווִינְגֶען צוּ רֶעדֶען, זַאגֶע, הָאט דֶער עֶרְמָארְדֶעטֶע מַארַאלֶעס גֶעוואוּסְט דָאס דוּא אַיינֶע יוּדִין בִּיזְט?

מרים: וָואס דֶער גֶעוואוּסְט, אָדֶער נִישְׁט גֶעוואוּסְט הָאט, זָאל מֶען אִיהם גֶעהְן פְרַאגֶען!

גראציע: אִיהר הֶערְט וָואס פִיר אַיינֶע פְרֶעכֶע אַנְטְוָוארְט? — אַלֶע זַיינֶע דִיעֶנֶער הָאבֶען מִיר גֶעפָאלְטֶערְט, אוּנ עֶס אִיז אוּנְז דָאךְ נִישְׁט גֶעלוּנְגֶען צוּ עֶרְפַאהְרֶען, וֶועלְכֶע נָאךְ פוּן דִיא וָואס מַאסְקִירֶען זִיךְ אַלְס אַנְדֶערְס-גְלַייבִּיגֶע, אִין דֶער ווִירְקְלִיכְקַייט אָבֶער, יוּדֶען זִינְד!... (סעבאסטיאן ווירד אין קעטען הערייגעפיהרט, מרים בעמערקט נישט זיין קומען, גראציע גיבט איין צייכען מען זעצט איהם.) הָאט סֶעבַּאסְטִיַאן דֶע סֶעווִילַא גֶעוואוּסְט דָאס

דוּא בִּיזְט אַ יוּדִין? (שווייגט) וַוייסְטוּ פִילֵייכְט וֶוער עֶס וַואר סֶעבַּאסְטִיַאנ׳ס פַּאטֶער?

מרים: נֵיין!

גראציע: אִיזְט עֶר דֵיין גֶעלִיעבְּטֶער?

מרים: אִיךְ גְלוֹיבֶּע, דִיעזֶעס אִיזְט נִישְׁט דִיא אוֹיפְגַאבֶּע פוּן אַ הֵיילִיגֶען טְרִיבּוּנַאל צוּ וִויסֶען!

גראציע: וִויא לַאנְגֶע דוֹירֶען שׁוֹין אֵייעֶרֶע פֶערְבְּרֶעכֶערִישֶׁע, זִינְדִיגֶע פֶערְהֶעלְטְנִיסֶע?

סעבאסטיאן: עֶרְנִיעדְרִיגְט נִישְׁט דֶען נַאמֶען אֵיינֶעס אַנְדֶערְסְגְלֵייבִּיגֶען אִין דִיא אוֹיגֶען פִיר דֶער אוּנְשׁוּלְדִיגֶען יוּדִין!

מרים: סֶעבַּאסְטִיַאן!... עֶס הַאט מִיךְ אִיבֶּערַאשְׁט דָא צְווִישֶׁען זֵייא צוּ זֶעהְן אֵיינֶען אַנְדֶערְסְגְלֵייבִּיגֶען, וֶועלְכֶער פִיהְלְט אוּנ דֶענְקְט וִויא אַ מֶענְשׁ!

גראציע: סֶעבַּאסְטִיַאן דֶע סֶעוִוילַא, דוּא וֶועסְט רֶעדֶען וֶוען מֶען וֶועט דִיר עֶרְלוֹיבֶּען — יוּדִין אַנְטְוָוארְטֶע! וַוייסְטוּ וֶוער עֶס וַואר דֶער פַּאטֶער פוּן סֶעבַּאסְטִיַאן?

מרים: אִיךְ וֵוייס נִישְׁט, אַבֶּער אִיךְ גְלוֹיבֶּע, עֶר וַואר גֶעוִויס אֵיין עֶדֶעלְמַאן אִבְּוָואהל עֶר וַואר אֵיין אַנְדֶערְסְגְלֵייבִּיגֶער!

גראציע: זָא דוּא וֵוייסְט נִישְׁט! אוּנ דֵיין נֶעמַאהל הֶערר מַארַאלֶעס וַואר יוּדֶע אָדֶער אַנְדֶערְסְגְלֵייבִּיגֶער? (שווייגט) וַואר דֵיין מַאן יוּדֶע אָדֶער אַנְדֶערְסְגְלֵייבִּיגֶער? (שווייגט) אָ, זִיא שְׁוַוייגְט, בְּרִידֶער נֶעמְט זִיא אוֹיף דֶעם פָאלְטֶערְטִישׁ (מרים ווירד אבגעפיהרט, סעבאסטיאן וויינט, גראציע גיבט א צייכען מען פיהרט איהם צו) נוּן, סֶעבַּאסְטִיַאן, פֶערְהַאלְט דִיךְ רוּהִיג, אוּנ אַנְטְוָוארְטֶע אוֹיף אוּנְזֶערֶע פְרַאגֶען, בִּיזְטוּ אֵיין אַנְדֶערְסְגְלֵייבִּיגֶער?

סעבאסטיאן: מֶעהר אַלְס יֶעדֶער אֵיינֶער פוּן אֵייךְ!

גראציע: הָאסְטוּ גֶעוִויסְט אַז זִיא אִיז אַ יוּדִין?

סעבאסטיאן: יָא!...

גראציע: אִיזְט זִיא נִישְׁט מִרְיָם, דִיא טָאכְטֶער פוּן הָענְרִיקָא מֶענְדוּזָא?

(מרים קרעכצט).

סעבאסטיאן: דָאס וֵויס אִיךְ נִישְׁט (ערשראקען) אָ, טְהוּט עֶס נִישְׁט, אִיךְ בֶּעט אֵייךְ, טְהוּט עֶס נִישְׁט!

גראציע: וַואר דֵיין פַּאטֶער אַנְדֶערְסְגְלֵייבִּיגֶער ?

סעבאסטיאן: גֶעווִים ! (מרים שרייט לויט) וָואס טְהוּט אִיהר דָא ? וֶוער וֵייט אִיהר ? מֶענְשֶׁען ? אֵייֶער עֶרְלֶעזֶער הָאט אוֹיךְ גֶעלֶערְנְט פֶּערְגֶעבֶּען אוּן פֶּערְצֵייהֶען אוּנְזֶערֶע עֶרְגְסְטֶע פֵיינְדֶע, אוּן אִיהר מַארְטֶערְט אוּן פָּאלְ־טֶערְט, דִיא, וֶועלְכֶע טְרָאגֶען צוּ אוּנְז גֶעפִיהלֶע פָאן פְרֵיינְדְשַׁאפְט, — שַׁאנְדֶע אוּן שְׁמַאךְ, אוֹיף דִיא וָואס הָאבֶּען אַזוֹי פֶּערְקְרִיפֶּעלְט דִיא לֶעהְרֶע פוּן בְּרוּדֶער לִיעבֶּע אוּן מֶענְשְׁלִיכְקֵייט !

גראציע: הַ חַ חַ אִיךְ הָאבּ גֶעוואוּסְט אַז מֶען וֶועט זִיא מַארְטֶערְן, ווִירְד עֶר רֶעדֶען, סֶעבַּאסְטִיאַן ! בִּיזְטוּ שָׁאהְן לַאנְגֶע אִין דֶער לִיעבֶּע מִיט דֶער יוּדִין ? קֶענְסְט אוּנְז וֵייעֶר נַאהמֶען גֶעבֶּען, (מרים גיט א שרעקליך געשריי)

סעבאסטיאן: אָ מֶערְדֶער ! פֶּערְבְּרֶעכֶער ! (ווארפט זיך צום טיש).

גראציע: (ערשראקען) פִּיהְרְט אִיהם פָארְט, דִי זִיצוּנְג אִיז פֶּערְטַאגְט !

(מען שלעפט סעבאסטיאן — מרים ווירד צוריקגעלעגט אויף איהר בעטעל, אלעם אב, ביהנע דונקעל).

(אמבראזיע, מאסקירטע מענער מיט פאַקעל, איינינע טראָגען א שווארצען זארג)

אמבראזיע: (געהט צו מרים) זִיא לֶעבְּט גָאט זֵייא דַאנְק... שַׁ... שַׁ...

מרים: (מיט שוואכע שטימע) דוּ ! אָה מַיין פְרֵיינְד ! (חלישט)

אמבראזיע: (ציהט פון איהר אראָב דעם מאנטעל, שלייער און טהוט אָן דעם טויטען) מַיין קִינְד שְׁטַארְקֶע דִיךְ אוּן הָאבּ קֵיין אַנְגְסְט, אַלְס אַ טוֹיטֶען וֶועלֶען מִיר דִיךְ פוּן דֶעם פִינְסְטֶערֶן גְרוּבּ אַרוֹיס טְרָאגֶען, אוּן אַלְס אוּנְזֶער גֶערֶעטֶעטֶע אוּן גֶעלִיעבְּטֶע מִרְיָם, וֶועלֶען מִיר דִיךְ בְּרֶענְגֶען אַהִין, אִין אוּנְזֶער בְּלִיהֶענְדֶען עֵמֶק הָאֲרָזִים אִיךְ בֶּעט דִיךְ זֵייא רוּהִיג אוּן שְׁרֶעק דִיךְ נִישְׁט (איילט צום טויטען קערפער) בְּרוּדֶער ! זֵייא אוּנְז מוֹחֵל, דוּא וֶועסְט נִישְׁט קוּמֶען צוּ קֶבֶר יִשְׂרָאֵל, אָדֶער דוּרְךְ דִיר וֶועלֶען מִיר רֶע־טֶען אַ יוּדִישֶׁע נְשָׁמָה ! תְּהִי נַפְשְׁךָ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים !

כאהר: (זינגט) אָדָם לַהֶבֶל דָמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר.

(זייא לייגען שנעל דעם טויטען קערפער אויף מרים'ס בעטעל, אין מרים אין זארג, מען טראגט זיא ארויס, קאָהר זינגט טרויריג).

אמבראזיע: (נאכגעהענד) גָאטִינְיוּ ! זִיא אִיזְט גֶערֶעטֶעטְט ! זִיא אִיז גֶערֶעטֶעטְט !..

(פ אָ ר ה אַ נ ג).

(ענדע דעם דריטען אקטעם).

IV אַקְט.

(גראָסער פאלאסט, דאנעבען שטעהט איין הענקער מיט א האַק, אויף דעם באלקאָן ערשיינט קעניג, קעניגין, האָפדאמען און האָפהערען).

אלע: הוּרַא! הוּרַא!

(קאָהר זינגט, קעניג גיט א צייכען, ערשיינט אפיציער מיט אקטען).

אפיציר: (לעזט) אַם 17 סֶעפְּטֶעמְבֶּער פָּארִיגֶען יַאהרֶעס אִיזְט אִים קֶענִיגְלִיכֶען גַארְטֶען דָאן פֶּערְנַאנְדָא מַארַאלֶעס עֶרְמָארְדֶעט וָוארְדֶען, אַלֶע בֶּעוֵויזֶע זֶענֶען גֶעוֶועהְן, אַז דָאן סֶעבַּאסְטִיאַן דֶע סֶעוִוילַא הָאט דֶעם מָארְד בֶּעגַאנְגֶען, אָבְוָואהל דֶער בֶּעשׁוּלְדִיגְטֶער וִויל זַיינֶע שׁוּלְד נִיכְט אַנֶערְקֶענֶען, אִיז אִיהם דָאךְ בִּיז הַייטֶע נִישְׁט גֶעלוּנְגֶען זַיינֶע אוּנְשׁוּלְד צוּ בֶּעוֵויזֶען. דַאדוּרְךְ מוּס הַייטֶע דָאס אוּרְטַייל פָּאן גֶערִיכְט אוֹיסְגֶעפִיהְרְט וֶוערְדֶען דֶער מֶערְדֶער זָאל לוֹיט גֶעזֶעץ גֶעקֶעפְּט וֶוערְדֶען.

קעניג: הָאט דִיא הַיילִיגֶע אִינְקְוִוזִיצִיאָן נִיכְט צוּ זַאגֶען?

גראציע: אוּנְזֶער הַיילִיגֶער גֶענֶערַאל אִינְקְוִוזִיטָאר טָארְקָאוִוי מַאדַא או[illegible] מִיר אַלֶע הָאבֶּען בֶּעשְׁלָאסֶען דֶעם פֶּערְבְּרֶעכֶער אִיבֶּער צוּ גֶעבֶּען אִין דִיא הֶענְד פוּן דֶער צִיוִויל מַאכְט, אוּן עֶס זָאל גֶעשֶׁעהְן דֶער אַקְט פוּן גֶערֶעכְטִיגְקֵייט...

קעניג: סֶעבַּאסְטִיאַן הָאסְט נָאךְ עֶטְוַואס צוּ זַאגֶען?

סעבאסטיאן: נָאךְ אֵיין מָאל זָאג אִיךְ אַז אִיךְ בִּין אוּנְשׁוּלְדִיג אוּן דַארוּם בֶּעט אִיךְ מֶען זָאל פוּן מִיר דִיא קֶעטֶען הֶערוּנְטֶער נֶעהמֶען, קְרִיעגְסְמַאן בִּין אִיךְ גֶעוֶועהְן, אוּן וַוארוּם זָאל אִיךְ אַלְס גֶעוֶועהְנְלִיכֶער מֶענְשׁ שְׁטֶערְבֶּען? לֶעבֶּען אִיז מִיר מֶעהר נִישְׁט עֶרְלוֹיבְּט, אָבֶער אַלְס פְּרֵייעֶר מֶענְשׁ זָאל מִיר עֶרְלוֹיבְּט זַיין צוּ שְׁטֶערְבֶּען!

קעניג: נֶעמט אַראב דיא קֶעטֶען פוּן אִיהם! (געשיהט)

אפיציער: דיא הִינְרִיכְטוּנג זָאל פָאלְצָאגֶען וֶוערְדֶען. (מען הערט שרייען איינס צווייא...)

קעניג: עֶטְוַואס וִויכְטִיגֶעס מוּס גֶעשֶׁעהֶן זַיין!

(מרים ערשיינט אלס ריטער).

מרים: הַאלְט! שְׁטֶעהט! דֶער רִיכְטִיגֶער מֶערְדֶער אִיז גֶעפוּנֶען, מֶען בְּרֶענְגְט אִיהם בַּאלְד אַהֶער. הִיער אִיז דָאס פַּאפִּיער דָא אִיז גֶעשְׁרִיעבֶּען, וָואס דֶער רִיכְטִיגֶער מֶערְדֶער הָאט בֶּעוִויזֶען אִין דֶער גֶעגֶענְוַוארְט פָאם הַיילִיגֶען אַמְבְּרָאזִיע אוּן אַנְדֶערֶע צֵייגֶען (גיט דעם קעניג דאס פאפיער).

גראציע: אַמְבְּרָאזִיע אִיז מֶעהר קֵיין הֵיילִיגֶער, עֶר אִיז אוּנְטֶער אַ שְׁוֶוערֶען פֶערְדַאכְט, דֶער הֵיילִיגֶער טְרִיבּוּנַאל זוּכְט אִיהם! (מאן ברינגט גאַנזעלא)

גאנזעלא: זָאל הֶערֶען דֶער קֶעניג, זָאל הֶערֶען דָאס פָאלְק מַארַאלֶעסִין הָאב אִיךְ עֶרְמָארְדֶעט!

קעניג: דוּא?

גאנזעלא: יָא! אָבֶער דוּרְךְ דֶעם הֶערְרְן! (ווייזט אויף פאטריקא).

מרים: (צו סעבאסטיאן) יוּנְגֶערְמַאן דוּא בִּיזְט גֶערֶעטֶעט!

סעבאסטיאן: אְ מַיין יוּנְגֶער רֶעטֶער, וִוי זָאל אִיךְ דִיר מֵיינֶע דַאנְקְבַּארְקֵייט אוֹיסְדְרִיקֶען?

מרים: אִיךְ דַארְף הִיער קֵיינֶען אוֹיגֶענְבְּלִיק פֶערְזַיימֶען אַלֶעס וִוירְד דִיר עֶרְקְלֶעהְרְט וֶוערְדֶען, נוּר קוּם צְווִישֶׁען דִיא גֶעבִּירְגֶע! (אב).

קעניג: פֶערְהַאפְטֶעט דֶען מַאן וִויא אוֹיךְ דֶען הֶערְר פַּאטְרִיקָא גְרַאצְיָע.

(בעפעהל ווירד אויסגעפיהרט).

פערוואַנדלונג.

(האף נעבען סעבאסטיאן׳ס הויז, אמבראזיע אלס ריטער).

אמבראזיע: מִיט אוּנְגֶעדוּלְד הָאבּ אִיךְ אַייךְ דָא עֶרְוַוארְטֶעט, אִיךְ הָאבּ קֵיינֶע צֵייט, יֶעדֶע מִינוּט אִיז טֵייעֶר, אִיךְ הָאבּ אַייךְ זֶעהר וִויכְטִיגֶעס מִיטְצוּטֵיילֶען!

סעבאסטיאן: יָא פַאטֶער אַמְבְּרָאזִיע אִיךְ הָאבּ אַייךְ בַּאלְד עֶרְקֶענְט אָבְּוָואהל...

אמבראזיע: שַׁ שַׁ שַׁ מַיין זָאהן! נִיעמַאנְד דַארְף מֵיין נָאמֶען וִויסֶען!

סעבאסטיאן: וִויא דֶער יוּנְגֶער רִיטֶער הָאט מִיר עֶרְקְלֶעהְרט, הַאבֶּע אִיךְ אֵייךְ צוּ פֶערְדַאנְקֶען וָואס גַאנְזֶעלָא הָאט זַיין שוּלְד אַנֶערְקֶענְט!

אמבראזיע: קוּרְץ זָא אִיז עֶס גֶעשֶׁעהֶן, אִיךְ אוּן דַיין רֶעטֶער וִויר הָאבֶּען גֶעאֵיילְט אִין דִיא בֶּערְגֶע, אוּנְטֶערְוֶועגְס אִיז אָבֶּער דֶער יוּנְגֶער רִיטֶער קְרַאנְק וָוארְדֶען, וַוייל עֶר וַואהר זֶעהר עֶרְשֶׁעפְּפְט, הָאבֶּען מִיר גֶעמוּזְט אִין דָארְף אִיבֶּער נַאכְט שְׁטֶעהֶען בְּלַייבֶּען, אִין דֶעם אֵיינְפַאהר הוֹיז זֶענֶען גֶעוֶועֶן אַ סַךְ מֶענְשֶׁען, צְווִישֶׁען זֵייא אוֹיךְ גַאנְזֶעלָא, עֶר וַואהר זֶעהר בֶּעזָאפֶען אוּן הָאט גֶעפְּרַאלְט אִין בֶּעזָאפֶענֶעם צוּשְׁטַאנְד, אַז עֶר וַוייסְט וֶוער עֶס הָאט מַארַאלֶעסְ׳ן עֶרְמָארְדֶעט, מִיט גוּטֶע וָוארְטֶע אִיז מִיר גֶעלוּנְגֶען דִיא וַואהְרְהֵייט פָאן אִיהם הֶערוֹיס צוּ בֶּעקוּמֶען, עֶר הָאט אַלֶעס עֶרְצֶעהלְט, עֶס וַואר אַבֶּער וֶוענִיג צֵייט, דֶען דָאס דָארְף לִיעגְט זֶעהר וַוייט פוּן סֶעגָאוִויע, אוּן עֶס וַואר פֶערְקוּנְדֶעט דָאס הֵייטֶע אוּם 12 אוּהר וִוירְד דָאס טָאדֶעס אוּרְטֵייל פָאלְצָאגֶען וֶוערְדֶען, דֶער קְרַאנְקֶער רִיטֶער אַבֶּער, הָאט פֶערְגֶעסֶען זֵיינֶע וואוּנְדֶען אוּן הָאט זִיךְ שְׁנֶעל אוֹיפְגֶעזֶעצְט אוֹיף אֵיין פְּפֶערְד אוּן אִיז גֶעפְלוֹיגֶען נַאךְ סֶעגָאוִויע, מִיר אַלֶע זָאפָארְט נַאךְ — גֶעדֶענְקְסְטוּ וֶוען דִיא אִינְקְוִויזִיצִיאָן הַאט גֶעפְרֶעגְט נַאךְ דַיין פַאטֶער?

סעבאסטיאן: איךְ וַויים נָאר דָאס, מַיין פַאטֶער אִיז פֶערְשְׁוואוּנְדֶען.

אמבראזיע: דַיין אַרְמֶער פַאטֶער אִיז גֶעשְׁטָארְבֶּען אִין דָעם וֶועלְבֶּען פִינְסְטֶערְען גְרַאבּ, ווִיא מֶען הָאט דַיינָע אוּנְגְלִיקְלִיכֶע מְרָיִם גֶע־מַארְטֶערְט.

סעבאסטיאן: מֵיין פַאטָער! אִיזְט עֶס מֶעגְלִיךְ? וַואר עָר דָען אַיין גֶעצֶער?

אמבראזיע: עֶס אִיזְט שׁוֹין צֵייט מֵיין קִינְד זָאלְסְט ווִיסֶען דָאס דַיין פַאטֶער יוּדֶע וַואר!...

סעבאסטיאן: מֵיין פַאטֶער יוּדֶע!

אמבראזיע: רוּהִיג מַיין זָאהְן, דִיא טְרָאנְסְט אוֹיף דַיין הַאלְז אַיין גָאלְדֶע־נֶעם אַבְצֵייכֶען, וֶועלְכֶעס דוּא הָאסְט פוּן דַיין פַאטֶער?

סעבאסטיאן: יָא! אִיךְ פֶערְשְׁטֶעה עֶס אָבֶער נִישְׁט! (זוכט מעדאליאן).

אמבראזיע: דַיין אַבְצֵייכֶען אִיז פוּן אַלֶע זַייטֶען גֶעבְּרָאכֶען. דַיין גָאטְזֶעלִיגֶער פַאטֶער הָאט דִיר פֶערְשְׁפְּרָאכֶען, דָאס מִיט דֶער צֵייט, וֶועט עֶר דִיר דִיא אַנְדֶערֶע הֶעלְפְטֶע פֶערְטְרוֹיעֶן, דִיא אַנְדֶערֶע הֶעלְפְט עֶבֶּען ווִירְד דִיר יֶעצְט עֶרְקְלֶערְט וֶוערֶען (לעגט עס צוזאמען) פוּן אַיין אַנְדֶערְם צֵייכֶען אִיזְט גֶעוָוארֶען אַיין מָגֵן דָוִד, דָאס סִימְבָּאל פוּן יוּדֶענְטהוּם! סֶעבַּאסְטִיַאן דָארְט אִין דִיא גֶעבִּירְגֶע ווִירְד דִיר אַלֶעס רֶעסְטְלִיכֶע דֵייטְלִיךְ עֶרְקְלֶערְט וֶוערֶען — לֶעבֶּע וָואהל! (אב).

(גיאזעפע, יואנא ערשיינען מיט פעקליך).

גיאזעפע: אִיךְ זָאג דִיר, נֶעם דִיר נוּר מִיט, דָאס וָואס מֶען דַארְף, אוּנ גֶענוּג!

יואנא: אוּנ טַאקִי וָואס מֶען דַארְף — דָאס דַארְף מֶען נִישְׁט!

גיאזעפע: טַאקִי דָאס מֵיין אִיךְ דָאךְ!

יואנא: נוּ, גֶענוּג שׁוֹין! זָאג בֶּעסֶער פוּן וָועמֶען הָאסְטוּ דָעם נַיִבְרַח פוּן אַמְבְּרָאזִיעֶ?

גיאזעפע: שַׁא — פַאטֶער אַמְבְּרָאזִיעֶ אִיז אוֹיסְגֶעטְרוּקֶענְט גֶעוָוארֶען, אוּן וֶועט אַצִינְד זַיין אַ גְרוֹיס רְדִיפוֹת, מֶען ווִיל פוּן אוּנְז אַרוֹיסְטְרַייבֶּען דָאס בִּיסֶעל יוּדִישְׁקֵייט, נוּ, הָאט מֶען מַבְרִיז וּמוֹדִיעַ גֶעוֶועהן, אַז אַלֶע זָאלֶען זִיךְ תֵּכֶף אָבְטְרָאגֶען, מִיר וֶועלֶען זִיךְ אַלֶע פֶערְזַאמְלֶען אִין עֵמֶק הָאֲרָזִים

אָבְּהַאלְטֶען דָארְט צוּם לֶעצְטֶען מָאהל דֶעם יוֹם טוֹב סְכּוֹת אוּנ נָאךְ דֶעם, אַלֶע מַארְשׁ נַאךְ פָּארְטוּגַאל!

יואנא: יָא, מֶען דַארְף שׁאֶגְעוֶוען אַלְטֶע זַאכֶען זָאנְסְטוּ דָאךְ!

גיאזעפע: יָא, מֶען דַארְף שַׁאנֶעוֶוען אַלְטֶע זַאכֶען, אָבֶער מֵיינֶע פְּלֵיישִׁיגֶע זַאכֶען?

יואנא: עֶס אִיז אָבֶער דָאךְ מֵיינֶע קְלֵיידֶער!

גיאזעפע: אִיךְ וֶועל דִיר מַאכֶען אַנְדֶערֶע קְלֵיידֶער, וַוארְף אַוֶועג דָאס פֶּעקִיל מִיר הָאבֶּען נֶעטִינֶגערֶע פֶּעקְלִיךְ צוּ טְרָאגֶען... אִין עֵמֶק הָאֲרָזִים וֶועלֶען מִיר נֶעהמֶען אוּנְזֶערֶע סִפְרֵי תּוֹרוֹת, אוּנ דָא הָאבּ אִיךְ טַלִית אוּנ תְּפִילִין — וֶעהסְטוּ דָאס פֶּעקַאלֶע דַארְף דֶער יוּד טְרָאגֶען אוּנ נִישְׁט מִיעד וֶוערֶען!

יואנא: יָא! הָאסְט רֶעכְט.

(גיאזעפע זינגט)

דָאס פֶּעקֶעלֶע!

I.

זַייט דֶעם אוּנְזֶער לַאנְד אִיז פֶערְלָארֶען
בְּרֶענְט נָאךְ מֶעהר עֵשָׂוֹים צָארְן
מִיר וַואנְדֶערְן אוּנ מֶען טְרֵייבְּט אוּנְז פוּן לַאנְד צוּ לַאנְד
עֶר לַאכְט וֶוען מִיר טְרָאגֶען דָאס פֶערְשִׁימֶעלְטֶע פֶּעקֶעל
אָבֶער אַ קְרֶענְק קֶען עֶר ווִיסֶען וָואס דָא לִיעגְט אִים וֶעקֶעל
מִיט אוֹצְרוֹת קוֹיפֶען אִיז עֶר דָאס נִישְׁט אִימְשְׁטַאנְד,
חָאטְשׁ מֶען טְרֵייבְּט אוּנ מֶען יָאגְט
דָאס יוּדֶעל גֶעהט וַוייטֶער אוּנ זָאגְט

רעפרייען:

וּטְרָאג דָאס פֶּעקֶעלֶע, יוּדֶעלֶע הָאבּ קֵיין מוֹרָא
אוֹיף דֵיין פְּלֵייצֶעלֶע טְרָאג אוּנ וֶוער נִישְׁט מִיעד
טְרָאג דָאס פֶּעקֶעלֶע יוּדַאלֶע הִיט אָב גָאטְס תּוֹרָה,
זָאלַאנְג דוּא טְרָאגְסְט דֶעם נָאמֶען יוּד
הִיט אָב גָאטְס תּוֹרָה — טְרָאג דָאס פֶּעקֶעלֶע א. ז. וו.

II.

זַיין פֶּעקֶעל דֶערְטַאפְּט הָאט עֵשָׂו גְלַייךְ
אוּנ זַיין תּוֹרָה צֶערִיסֶען אוֹיף פָּארְךְ
אַ נַייעֶ תּוֹרָה הָאט עֶר גֶעוָואלְט דֶעם יוּד אָנְהֶענְגֶען
דֶער יוּד הָאט דִיא שְׁטִיקְלֶעךְ צוּזַאמֶענְגֶעקְלִיעבֶּען
שְׁטִילֶערְהֵייט דָאס קֵיין אוֹת אִיז אִיבֶּערְגֶעבְּלִיעבֶּען
וֵוייל גַאנְץ וִוילֿ עֶר זַיין תּוֹרָה אַהֵיימְבְּרֶענְגֶען
חָאטשׁ מֶען טְרֵייבְּט א. ז. וו.

III.

פֶּערְוֶוערְט אִיז אַלֶעם דֶעם יוּד אִים לַאנְד
יֶעדָאךְ אִיז אַלֶעם בֵּיי אִיהם אִין דֶער הַאנְד
אֵייזֶענְבַּאהנֶען, הֵייזֶער, בּוֹיעֶן קָאמֶערְם אִיז נָאר דֶער יוּד
גָאר פְּלוּצִים רֵייסְט עֵשָׂו בֵּיי אִיהם אַלֶעם אוֹים
אוּנ טְרֵייבְּט אִיהם אִין גַאנְצֶען פוּן דֶעם לַאנְד אַרוֹים
אַלְדִינְג לָאזְט עֶר, נָאר אֵיינְס, זַיין פֶּעקֶעלֶע נִישְׁט
חָאטשׁ מֶען טְרֵייבְּט א. ז. וו.

IV.

וִויא דֶערְלֶעבֶּען מִיר צוּ זַיין שׁוֹין
אִין אוּנְזֶער הֵיילִיג לַאנְד צִיּוֹן
דָאס אִיז אוּנְזֶער אֵיינְצִיג הָאפֶּען אוּנ שְׁטְרֶעבֶּען
אִין בֵּית הַמִּקְדָשׁ פְּרֵיי דִיא תּוֹרָה לֵיינֶען
פַאר שִׂמְחָה וָואלְט אִיךְ מִיךְ גֶעקֶענְט אוֹיסְוֵויינֶען
אִיךְ הָאף אַז יִשְׂרְאֵלִ׳יק וֶועט דָאס נָאךְ דֶערְלֶעבֶּען
חָאטְשׁ מֶען טְרֵייבְּט א. ז. וו.

פערוואַנדלונג. (עמק הארזים).

(אמבראזיע, רובין).

אמבראזיע: גוט יום טוב, רובין, גֶעה אין שוהל אַרֵיין און בֶּערֵייטֶע אַלֶעם פָאר (אב).

(סעבאסטיאן).

סעבאסטיאן: (אומארמט אמבראזיע) פְריעדֶען צוּ דִיר אַלְטֶער גוּטֶער פְרֵיינְד, וָוא וַוארְסְט דוּא פֶערְקְלֵיידֶעט, דָארְט אָדֶער דָא?

אמבראזיע: דָארְט הָאבֶּען מֵיינֶע קְלֵיידֶער פֶערְבָּארְגֶען וָואס אִיךְ בִּין, דָא אָבֶּער זָאגֶען דִיר מֵיינֶע קְלֵיידֶער, וָואס אוּנ וֶוער אִיךְ בִּין!

סעבאסטיאן: אוֹיךְ אֵיין יוּדֶע? וִויא פְרֵייט עֶס מִיךְ דָאס זָא אֵיין מַאן וִויא דוּא, גֶעהֶערְט צוּ דֶען גְלוֹיבֶּען מֵיינֶעם פַאטֶערְס!

אמבראזיע: יוּנְגֶערְמַאן, נִיכְט בְּלָאס צוּם גְלוֹיבֶּען דֵיינֶעם פַאטֶערְס זָאנְדֶערְן אוֹיךְ צוּ דֵיינֶער פַאמִילְיֶע, אִיזְט דִיר בֶּעקַאנְט, דָאס דֵיין פַאטֶער הָאט גֶעהַאט אֵיינֶען בְּרוּדֶער?

סעבאסטיאן: וֶועלְכֶען מֶען הָאט גֶערוּפֶען דָאן פֶערְנַאנְדָא דֶע סֶעוִוילַא.

אמבראזיע: פֶערְנַאנְדָא דֶע סֶעוִוילַא וַואר מֵיין פַאטֶער אִיךְ בִּין דֵיין אָנְקֶעלְס זוּהן, אוּנְזֶער פַאטֶער הָאט אוֹיךְ אֵיינֶע שְׁוֶועסְטֶער גֶעהַאבְּט!

סעבאסטיאן: אִיהר נָאמֶען וַואר דָאנַא בֶּעלַא!

אמבראזיע: יָא, זִיא וַואר דִיא פְרוֹי פוּן הֶענְרִיקָא דֶע מֶענְדוֹזֶע וֶועלְכֶער הָאט דִיעזֶען פְלַאץ גֶעגְרִינְדֶעט אוּן וֶועלְכֶער אִיז דֶער פַאטֶער פוּן דָאנַא מַארִיֶע!

סעבאסטיאן: מַארִיֶע!... זִיא אִיזְט מֵיינֶע קוּזִינֶע, גָאט אִים הִימֶעל, אַבֶּער וָוא אִיזְט זִיא?

אמבראזיע: יָא, יוּנְגֶערְמַאן, דוּא וִוילְסְט נִישְׁט אַנְזֶעהְן דָעם יוּנְגֶען רִיטֶער וֶועלְכֶער הָאט זַיין לֶעבֶּען רִיזִיקִירְט דִיךְ צוּ רֶעטֶען?

סעבאסטיאן: אִיז עֶר אוֹיךְ דָא? אָ וִויא גְלִיקְלִיךְ אִיךְ וֶועל זֵיין אִיהם מֵיינֶע דַאנְקְבַּארְקֵייט אוֹיסְצוּדְרוּקֶען.

אמבראזיע: וָאס? אִיךְ גְלוֹיבֶּע דֶעם יוּנְגֶען רִיטֶער ווִירְד עֶס אוֹיךְ אַנְגֶענֶעהם זֵיין... בַּאלְד, בַּאלְד, אַ יוּגֶענְד — גְלִיקְלִיךְ בְּלִיהֶענְדֶע יוּגֶענְד. (אב).

סעבאסטיאן: אוֹיף דֶעמְזֶעלְבֶּען פְּלַאץ הָאבּ אִיךְ אַ מָאהל מִיט פֶּערְאַכְטוּנְג גֶעשְׁפְּרָאכֶען פוּן דִיא יוּדֶען, אוּנ הַיינְט בִּין אִיךְ אַלֵיין אַ יוּד!

(אמבראזיע, מרים פערקליידעט אלס ריטער).

סעבאסטיאן: (לויפט אקעגען) אָ יוּנְגֶער פְרֵיינְד דוּא הָאסְט מִיךְ פוּן טוֹידט גֶערֶעטֶעט! אוּנ אִיךְ... (מרים ענטקליידעט זיך) אָבֶּער מֵיין גָאט! וָאל אִיךְ מֵיינֶע אוֹיגֶען גְלוֹיבֶּען? אִיז עֶס קֵיין טְרוֹים?... דוּא... מַארְיֶע?...

אמבראזיע: אִיךְ פֶערְשְׁטֶעה, קִינְדֶער, אִיךְ בִּין דָא יֶעצְט אִיבְּרִיג, נוּ, אִיךְ וֶועל אֵייךְ נִישְׁט שְׁטֶערֶען, אִיךְ גֶעה אִין שוּהל אַרֵיין. (אב).

מרים: (בליקט אויף איהם שטאלץ) גֶעצֶער, אַנְדֶערְסְגְלֵייבִּיגֶער! בִּיזְט דָאךְ נִישְׁט מֶעהר ווִיא אַ יוּד!

סעבאסטיאן: אָה, דוּא שְׁטָאלְצֶע יוּדִין, בִּיזְט נִישְׁט מֶעהר ווִיא אַ הֶערְצֶענְס גֶעלִיעבְּטֶע, אָבֶּער יֶעצְט אִיז אַלֶעס פֶערְגֶעסֶען (אומארמונג, אב).

(גראציע אויף דיא געבירגע רעד צו די איבריגע).

גראציע: נֵיין, נֵיין, בְּלֵייבְּט דָארְט, דָא אִיז קֵיין וֶועג, דָא אִיז אֵיין אַבְּגְרוּנְד מֶען קָען בְּרֶעכֶען דֶעם הַאלְז (קעהרט זיך אום, קוקט) זֵייט רוּהִיג, פַּאטְרִיקָא וֶועט דֶעם רֶעכְטֶען וֶועג פִינְדֶען, — אִיךְ וֵויים דָא זֵייט אִיהר אַלֶע, אַהֶער הָאט אֵייךְ אֵייעֶר שְׁלֶעכְט שִׁיקְזָאל צוּזַאמֶען גֶעפִיהְרְט, אוּם אִיךְ זָאל אֵייךְ אַלֶע אוֹיף אֵיין מָאהל פֶערְנִיכְטֶען! אִיהר הַאסְט מִיךְ וַוייל אִיךְ בִּין אֵייעֶר פֵיינְד — אִיהר שְׁטָאלְצִיעְרְט מִיט אֵייעֶר רֵיינְהַייט, וֶועל אִיךְ נָאךְ מֶעהר מֵיינֶע הֶענְד מִיט בְּלוּט בֶּעשְׁמוּצֶען, צִיטֶערְט דָארְט! פַּאטְ־רִיקָא גְרַאצִיעֶ קוּמְט, אוּנ מִיט אִיהם אוֹיךְ שַׁארְפֶּע שְׁוֶוערְדֶען (אב).

(וועהרענד מען דאווינט קלאפט מען, רובין קומט).

רובין: (געהט צו וויא מען קלאפט) וֶוער אִיזְט דָארְט?

גראציע: (פון די קאליסען) אִיךְ, אַ יוּנְגֶער בְּרִידֶער, אַ פְרֵיינְד!

רובין: זָאג דֶעם סִימָן!

גראציע: הַא... סִימָן... אִיךְ... הָאבּ פֶערְגֶעסֶען!

רובין: פֶערְגֶעסֶען! (דענקט) וַוארְטֶע, בַּאלְד!

(אמבראזיען, סעבאסטיאן).

אמבראזיע: פְרֶעג נָאךְ אַ מָאהל וֶוער דָארְט אִיז!

רובין: זָאג וֶוער בִּיזְטוּ (אמבראזיע רעד מיט סעבאסטיאן).

גראציע: לָאז מִיךְ אַרַיין, אִיךְ בִּין אֵיינֶער פוּן דִיא פֶערְשְׁפֶּעטִיגְטֶע בְּרוּדֶער!

אמבראזיע: יָא דָאס אִיז עֶר! לָאזְט אִיהם אַרַיין, נוּר אֵיינֶעם.

(אמבראזיע, סעבאסטיאן שטעלען זיך פֿוןביידע זייטען, רובין לאזט אריין גראציע, שליעסט באלד דיא טהיר צו).

גראציע: (צו רובין נישט מערקענדיג די אנדערע) פַאר וָואס הָאסְטוּ צוּגֶעמַאכְט דִיא טְהִיר? (אפארט) דָא וֶוענֶען זַייא אַלֶע אוּנ אִיךְ אַלֵיין!

אמבראזיע: נִישְׁט אַלֵיין בִּיזְטוּ, מִיט דִיר וֶוענֶען דַיינֶע שְׁוַוארְצֶע טַהאטֶען!

גראציע: אָ, דֶער פֶערְשְׁטֶעלְטֶער אַמְבְרָאזִיֶע, אָ, הַאלְט, מִיר וֶוענֶען פִינְפְצִיג מַאן, אִיךְ נוּר מִיט אֵיין גֶעשְׁרַיי, אוּנ אִיהר וֶוענְט אַלֶע פֶערְלוֹירֶען.

אמבראזיע: פִינְפְצִיג מַאן? (סעבאסטיאן פאקט איהם אוןווארפט איהם אום).

סעבאסטיאן: דַארוּם זָאלְסְט דוּא צוּעֶרְשְׁט קְרַאפִירֶען נָאךְ בֶּעפָאר דוּא וֶועסְט גֶעבֶּען אַ גֶעשְׁרַייא!

(אלעס ערשיינט מיט לולבים און אתרוגים — רובין שלעפט גראציעס קערפער ארויס.)

אמבראזיע: יֶעצְט מֵיינֶע בְּרִידֶער, לְכָבוֹד דֶעם יו״ט שִׂמְחַת תּוֹרָה וֶועלֶען מִיר נָאךְ דָא מִיט דִיא הַקָפוֹת גֶעהֶען, אוּנ דַאן וַואנְדֶערֶען מִיר אוּיס נָאךְ פָּארְטוּגַאל, וְוִיא מִיר וֶועלֶען זַיין גֶעשִׁיצְט פוּן אוּנְזֶערֶע פֶערְפָאלְגֶער!

(שלוס דאס פעקאלע).

(פ א ר ה א נ ג).

